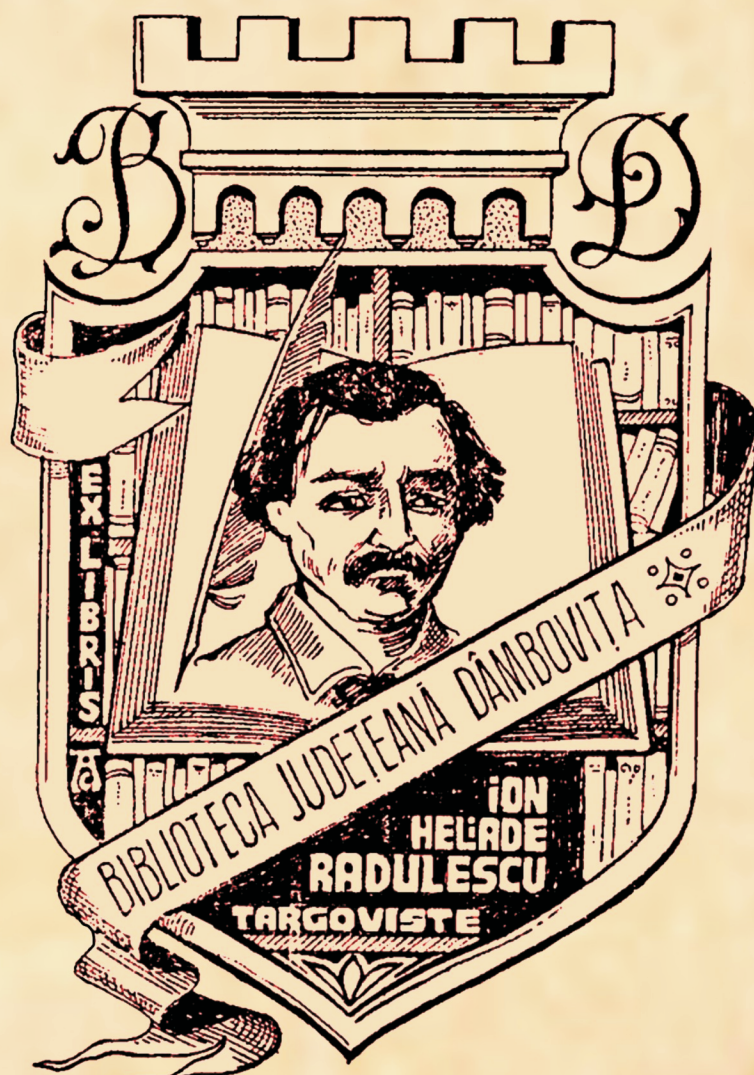
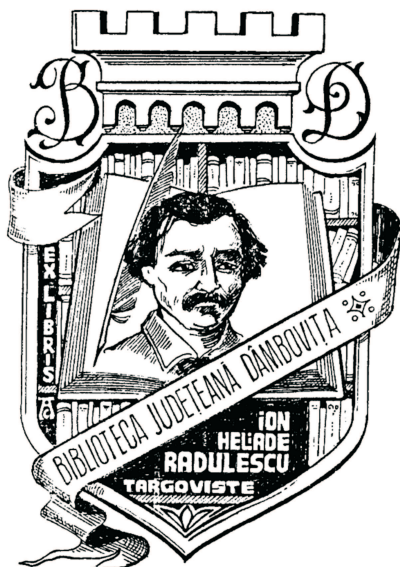

CURIER

Revistă de cultură și bibliologie

Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița
Târgoviște • An XX – Nr. 1 (39) 2014

DATE CONTACT SECȚII

Colectivul de redacție

Director fondator:

conf. univ. dr. Victor Petrescu

Redactor-șef:

Prof. univ. dr. Agnes Erich,
director Biblioteca Județeană „Ion
Heliade Rădulescu” Dâmbovița

Seniori editori:

Prof.univ.dr. Radu Ștefan Vergatti
Dr. Gheorghe Buluță

Redactori:

Dr. Alexandru Ștefănescu
Vlăduț Andreescu
Daniela Iordache

Procesare computerizată:

Ileana Faur
Mariana Briceag

Tehnoredactare:

Ioan Alexandru Muscalu

Redacția și administrația:

Str. Stelea, nr. 2
Târgoviște, Dâmbovița, 130018
Tel. 0245 612 316
Fax 0372 870 442
www.bjdb.ro
office@bjdb.ro

Editura Bibliotheca

Str. Nicolae Radian, bl. KB2/3
Târgoviște, Dâmbovița
Tel./fax 0245 212 241
www.bibliotheca.ro
biblioth@gmail.com

• Director

Prof. univ. dr. Agnes Erich
eagnes@bjdb.ro

• Secretariat

office@bjdb.ro;
biblioteca_judeteana_dambovita@yahoo.com
tel. 0245 612 316
fax 0372 870 442

• Secția Împrumut Adulți

imprumutadultisectie@yahoo.com
tel. 0732 100 453

• Sala de Lectură

lecturabjdb@yahoo.com

• Secția Periodice

sectiaperiodice@yahoo.com

• Secția Multimedia-Internet

sectia_de_arta@yahoo.com

• Secția Tehnico-Științifică

sectiatehnica@yahoo.com

• Secția Colecții Speciale

colectiispeciale@yahoo.com

• Compartiment Dezvoltare, evidență, prelucrarea colecțiilor

evidentabjdb@yahoo.com

• Metodic

vladut_andreescu@yahoo.com

• Filiala pentru Copii

„Ioan Alexandru Brătescu-Voinești”
sectiapentru copii@yahoo.com
tel. 0245 634112

• Filiala Carte în Limbi străine

tel. 0372 740 621

• Centrul de Informare Comunitară și Europeană **EUROPE DIRECT** Târgoviște

office@edtargoviste.ro
www.edtargoviste.ro
tel. 0345 100 581
fax 0345 100 582

ISSN 1223-9712

9 771223 117100 2

CUPRINS

- **Mesajul Președintelui Consiliului Județean Dâmbovița cu prilejul „Zilei mondiale a cărții și a drepturilor de autor”, „Zilei bibliotecarului din România” și „Zilei Forțelor Terestre”, Adrian Țuțuianu / 2**

INTERFERENȚE CULTURALE

- **Unele observații asupra Academiei Domnești Brâncovenești, Radu Ștefan Vergatti / 3**
- **Activitatea tipografică târgovișteană în epoca brâncovenească, Agnes Erich / 6**
- **Politica externă a lui Constantin Brâncoveanu față de Imperiul Habsburgic, Alexandru Ștefănescu / 10**
- **Călători străini, despre sfârșitul tragic al Brâncoveanului, Victor Petrescu / 13**
- **Un „Cod” ființial românesc: Duhul brâncovenesc, George Coandă / 16**

DEMERS BIBLIOTECAR MODERN

- **Ziua Culturii Naționale marcată și remarcată la Târgoviște într-un mediu academic, cu un public ales, Ramona Stanciu / 17**
- **Gala Biblionet, gala bibliotecarilor din județul Dâmbovița, Daniela Iordache / 17**
- **24 ianuarie 1859 în conștiința românilor – un concurs județean de tradiție, Alexandru Ștefănescu / 18**

DIN VIAȚA BIBLIOTECILOR

- **Nicolae Melinescu – un om de televiziune infatigabil, George Coandă / 19**
- **Dialogul între generații transformă tinerii și vârstnicii în cetățeni europeni activi la bibliotecă, Vlăduț Andreescu / 20**
- **Inițiere în utilizarea calculatoarelor și socializare virtuală pentru persoane aflate în situații deosebite, Mădălina Olteanu / 22**
- **Biblioteca Comunală Mătăsaru, de la vechi la nou..., Denisa Bodi / 24**
- **Biblioteca Orășenească Titu – oază de cultură și civilizație, Nicoleta Liliana Grigorescu / 25**

PATRIMONIU

- **Bibliotheca Mellicensis, Gheorghe Buluță / 27**
- **Fatumul dâmbovițean al familiei Iacobson, Cornel Mărculescu / 29**

REMEMBER

- **Marta Anineanu. Pasiunea pentru document, Victor Petrescu / 35**

TABLETA DE SCRIITOR

- **Ion Negoescu. Poezia ruinelor Târgoviștei / 36**

MESAJUL

Președintelui Consiliului Județean Dâmbovița cu prilejul „Zilei mondiale a cărții și a drepturilor de autor”, „Zilei bibliotecarului din România” și „Zilei Forțelor Terestre”

Mă simt deosebit de onorat să pot transmite astăzi, 23 aprilie, de Ziua Sfântului Mare Mucenic Gheorghe – purtătorul de biruință, mesajul meu sincer de apreciere celor ce reprezintă instituțiile editorilor, librarilor și bibliotecii, oameni de cultură și, nu în ultimul rând, celor ce reprezintă cu cinste o categorie importantă a oștirii române – aceea a Forțelor Terestre, o categorie militară cu rol decisiv în realizarea idealurilor de libertate și independență ale poporului român. Acest moment de sărbătoare este un fericit prilej de a rememora și cinsti faptele de arme ale militarilor de toate gradele din forțele terestre, care au făcut suprema jertfă pe câmpurile de bătălie. Din cele mai vechi timpuri și până astăzi, în cadrul acestui organism fundamental al statului – armata, rolul principal în purtarea luptelor pentru libertatea și neatârnarea neamului românesc l-a avut forța

militară terestră, care a format și formează, cantitativ și calitativ, o componentă de bază.

Ziua de 23 aprilie a fost declarată de UNESCO „Ziua mondială a cărții și a drepturilor de autor” – pentru a sărbători atât cărțile, cât și pe scriitorii, și pentru a-i încuraja pe oameni și, mai ales, pe tineri, să descopere bucuria de a citi și de a-i cunoaște pe aceia care, prin munca lor, au contribuit și contribuie la progresul cultural și social al lumii.

În această zi, bibliotecile din România sărbătoresc „Ziua Bibliotecarului”. Astfel, ziua de astăzi este un bun prilej de a transmite aprecierile mele sincere întregului personal de specialitate, indiferent de specificul bibliotecilor în care își desfășoară activitatea. *Ziua Bibliotecarului* este o oportunitate pentru întreaga societate de a aprecia la justa valoare cartea – ca temelie a culturii, educației, comunicării și vieții sociale. *Ziua bibliotecarului* este un minunat prilej de a aminti comunității, o dată în plus, despre importanța bibliotecii în viața unei colectivități, despre specificul muncii de bibliotecar, o activitate care, în ultimul timp, a căpătat noi valențe, deosebit de însemnate, având în vedere faptul că trăim cu toții în era cunoașterii, a informării și documentării.

Sunt convins că toți păstrăm în suflet amintirea primei zile de școală, a chipului primului nostru dascăl. Și nu puțini suntem aceia care purtăm în suflet, la loc de cinste, amintirea primului contact cu „spectacolul” oferit de rafturile unei biblioteci, emoția primei cărți citite și imaginea bibliotecarei sau a bibliotecarului, oamenii care ne puneau în mână cărțile de care ținea reușita realizării temelor și lucrărilor primite la școală.

În această zi de sărbătoare, doresc să le adresez felicitări și mulțumiri tuturor militarilor români din Forțele Terestre, pentru întreaga lor activitate și vă îndemn și pe dumneavoastră ca, împreună, să ne îndreptăm gândul către cei care, astăzi, se află departe de țară și de cei dragi, în teatrele de operații militare unde, cu profesionalism și curaj, depun eforturi pentru a le reda speranța celor afectați de tragedia războiului și încrederea într-un viitor mai bun.

Vă urez tuturor celor care astăzi vă sărbătoriți activitatea profesională, cele mai sincere felicitări și urări de bine, sănătate și putere de muncă!

La mulți ani!

Conf.univ.dr. Adrian Țuțuianu

INTERFERENȚE CULTURALE

Unele observații asupra Academiei Domnești Brâncovenești

O creație strălucită a epocii brâncovenești a constituit-o Academia Domnească, adăpostită în clădirile Mănăstirii Sf. Sava din București.

În legătură cu ea s-au ridicat mai multe probleme, impuse de dinamica sa. În cazul de față, mă voi opri asupra a trei dintre ele: data întemeierii; apariția și caracterul Spitalului Colțea și, în fine, biblioteca Academiei. În ceea ce privește data întemeierii Academiei, ea este clară. Într-un manuscris miscelaneu grec, folosit de profesorul Sevastos Kiminites, spudeul Mihail nota pe marginea unei file că „am parcurs după puțină terminând Versurile de Aur ale lui Pitagora, cu ajutorul lui Dumnezeu, **cu prea înțeleptul nostru profesor kir Sevastos, în anul 1683, luna august, 28** (subl. ns.)”¹.

Precizarea numelui spudeului, a datei, a locului unde se găsea manuscrisul miscelaneu, urmărirea biografiei lui Sevastos Kiminites, care atunci pendula între București și Trebizonda², orașul său natal, pledează pentru existența atunci, în anul 1683, a Academiei Domnești brâncovenești. Nota de pe miscelaneul grec, coroborată cu programa de învățământ unde se arată că scrierile lui Pitagora se studiau în anul II, mă determină să susțin că Academia data din 1680-81³. Teza existenței Academiei din anul 1680⁴ este susținută și de alte documente.

În anul 1686 domnul cărturar Șerban vodă Cantacuzino (22 noiembrie 1678-28 octombrie 1688) a scris prietenului său, profesorul Ion Cariofil, de la Înalta Școală a Patriarhiei din Istanbul, rugându-l să-i trimită un profesor bun pentru fiul său Gheorghe-Iorgache-lordachi. Și-a motivat cererea scriind că profesorul de la înalta școală domnească nu-l satisfacea⁵.

În anul 1689, în luna iunie, profesorul Sevastos Kiminites i-a scris spătarului Mihai Cantacuzino,

arătându-i că nu sunt suficienți numai banii pentru salariile profesorilor din Academie. Înalta școală impunea mult mai multe cheltuieli⁶. În fine, același erudit grec, în luna decembrie din anul 1688, a rostit un enkomion cu ocazia ceremoniei de încoronare a lui Constantin vodă Brâncoveanu. Cu acel prilej, alături de laudele aduse noului domn, a fost elogiat și recent decedatul Șerban vodă Cantacuzino, care, printre altele, a fost pomenit pentru că înființase Academia Domnească⁷.

Toate aceste elemente documentare susțin teza că Academia Domnească din București a fost creată din porunca lui Șerban vodă Cantacuzino, la începutul domniei sale, adică în anul 1679 sau în 1680. La începuturile ei, firesc, a fost o înaltă școală domnească, unde au predat Ghermanos Locros – fost mitropolit al Nyssei (retorica, poetica, logica), dascălul Panaiotis (gramatica) urmat de Zacharias. Apoi, din 1685 între profesori și-a înscris numele și Ieremia Cacavela, urmat de Ioan Molybdos Comnen (științele fizico-matematice).

Așadar se înlătură de la sine data de 1694, propusă și susținută pe temeuri logice⁸. Constantin vodă Brâncoveanu a continuat în mod eficace să încurajeze și să dezvolte darul lăsat moștenire lui de Șerban vodă Cantacuzino. În anul 1704, în ziua de 4 decembrie, un alt unchi al lui, vel spătarul Mihai Cantacuzino a târnosit biserica Mănăstirii Colțea. Deși domnul nu a participat la ceremonie, datorită rupturii cu unchii săi Cantacuzini, a acceptat ca spitalul din interiorul noii mănăstiri să funcționeze în scopuri didactice. În complexul Mănăstirii Colțea, pentru spital au fost rezervate două corpuri de clădire, un paraclis și o serie de dependințe. Acolo erau 24 paturi pentru bolnavi.

Concepția de organizare a spitalului a fost ultramodernă, după modelul Ospedale di San Lazzaro e Mendicanti din Veneția. În noul spital, bolnavul era investigat, diagnosticat, internat, tratat, ameliorat sau vindecat, externat. Deci se părăsea vechea concepție azilară, prin care cel suferind era internat într-o „bolniță”, așa cum era cea de pe lângă Mănăstirea Cozia. Acolo, bolnavul era uitat de familie până când pleca spre altă lume.

Între organizatorii spitalului în spirit ultramodern au fost medici ca Iacob Pylarino, Ion Molybdos Comnen, contele italian Bartolomeo Ferrati etc. Cum învățământul, în special cel superior, se făcea în limba română și în limba greacă și în cazul spitalului s-au folosit aceste două limbi.

Pentru învățământul superior nu se putea concepe o dezvoltare fără manuale și cărți. Acestea au apărut din prima etapă de existență a înaltei școli.

Încă din anii domniei lui Șerban vodă Cantacuzino au apărut manuale ca acel miscelaneu grec adnotat de spudeul Mihail. Era o noutate în sud-estul Europei. Spre deosebire de cartea scumpă, legată în piele costisitoare, metal și lemn, manualul era îmbrăcat în pânză ieftină și rareori în pergament. Aceasta-l făcea să fie mai accesibil și ușor de purtat. Tirajul era adaptat nevoilor didactice. Litera era de obicei mai mare, ușor de citit, ilustrația lipsea sau se rezuma la strictul necesar pentru susținerea textului. Ca o noutate pentru spudei, în text au fost introduse prescurtări. În vederea înțelegerii mai ușoare s-au folosit liste de abrevieri. În fine, manualele au avut, tot ca noutate, table de materii, ceea ce făcea găsirea rapidă a ceea ce se căuta în interiorul lor.

Dimensiunile manualelor, de obicei, erau mici. Puteau intra într-un buzunar de unde erau ușor scos la nevoie, pentru a fi consultate.

Astfel, manualul ieftin, ușor accesibil spudeilor și profesorilor, devenea un instrument de lucru, înlocuind cartea și manuscrisul, ades considerate obiecte de lux⁹.

Între manualele scrise la Academia Domnească pot aminti că, în 1697 a apărut, postum, cel al profesorului Ion Cariofil, fost director al Înaltei Școli a Patriarhiei Oecumenice. El a avut titlul Enkiridion (Manual despre unele întrebări și dezlegarea lor). Era un text care încerca să lămurească unele probleme viu discutate și disputate între clericii ortodocși. Era un răspuns la problema neoaristotelismului, ridicată de stolnicul Constantin Cantacuzino. Pentru Ion Cariofil s-a pus problema transsubstanțierii, a transformării trupului și sângelui

domnului în pâine și vin. Ion Cariofil, care fusese acuzat de clericii conservatori că neagă transsubstanțierea, a demonstrat că el este exclusiv împotriva folosirii greșite a terminologiei. Apoi a abordat tema raportului între preștiința divină și liberul arbitru. A fost net în favoarea preștiinței divine.

Apoi a apărut un manual scris de Sevastos Kiminites și stolnicul Constantin Cantacuzino. În el au fost incluse și pasaje din opera postumă a lui Ion Cariofil. Pentru tipărire, autorii au fost sprijiniți bănește de domnul Constantin vodă Brâncoveanu, ca urmare manualul a fost imprimat la Sangov de Antim Ivireanul în 1699-1700. Prin conținutul său, manualul a trezit nemulțumirea clerului ortodox conservator. Imediat, fruntașul acestuia, patriarhul Ierusalimului Dosithei Nottaras, i-a scris domnului Constantin vodă Brâncoveanu că „legile (creștine) nu s-au întocmit pe munții Țării Românești, nici de domni Țării Românești, ci în Constantinopol de către împărați și sinoade”¹⁰.

În fine, doresc să mai amintesc că în anul 1710, noul director al Academiei Domnești, profesorul Marcu Prophiropoulos din Cipru a tradus pentru spudei și a pus în circulație un manual conținând o parte a Versurilor de Aur ale lui Pitagora. Manualul a circulat în întreaga lume ortodoxă. În anul 1843 a fost descoperit și publicat un exemplar al acestuia, care ajunsese la Atena¹¹.

Alături de manuale, Academia Domnească a fost înzestrată cu cărți. Ariadna Camariano-Cioran a crezut că s-a ridicat o bibliotecă pentru adăpostirea cărților Academiei. Nepoata lui Demostene Russo s-a înșelat. Corespondența domnului cu patriarhul Hrisant Nottaras din 4 februarie 1709 arată că nu se puteau continua lucrările la casa cărții din incinta Academiei deoarece „ciuma a oprit de vara trecută slujba ce mai este la Sf. Sava și la școală și până ce slujba aceasta nu se va isprăvi, **nu se poate începe** (subsl.ns.) cu tipografia și **biblioteca**” (subl.ns.).¹²

La un an mai târziu, ispravnicul lucrărilor Radu Dudescu de la Sf. Sava îi comunica patriarhului: „în ce privește materia **bibliotecii** (subsl.ns.)... nădăjduim în Dumnezeu ca în primăvara următoare să ia sfârșit”¹³.

Din păcate, evenimentele tragice care au pecetluit ultimii ani ai domniei lui Brâncoveanu, au împiedicat să se ducă la bun sfârșit munca de ridicare a clădirii Bibliotecii și tipografiei Academiei, așa cum fusese prevăzut în gramata patriarhală. În orice caz, este demnă de apreciat intenția de a fi creată o tipografie specială, proprie, pentru necesitățile Academiei – pentru multiplicarea manualelor.

Cu toate că nu a existat o bibliotecă specială pentru depozitarea cărților, în Academie, desigur, au fost nenumărate tipărituri și manuscrise pentru spudei și profesori. Ele au fost donate de domnul Constantin vodă Brâncoveanu, de către unchiul său – stolnicul, deși între cei doi raporturile erau reci. S-a creat atunci, astfel, o bibliotecă didactică, poate prima și cea mai bună din sud-estul Europei. Existența cărților numeroase în Academie este dovedită și de faptul că în anii 1713-1714 Nicollo da Porta, secretarul și bibliotecarul stolnicului, a fost trimis la Academia de la Sf. Sava pentru aranjarea bibliotecii. El a fost ajutat de profesorul Marcos Porphyropoulos din Cipru care era și director al Academiei. Cărțile au fost aranjate în rafturi ținându-se seama de domeniu, de specialitate și de dimensiunile fiecăreia. Atunci s-au scris cu cifre și litere grecești pe cotor numerele de inventar și indicativul fiecărei cărți.

Dar imediat după mazierea lui Constantin vodă Brâncoveanu, biblioteca Academiei Domnești brâncovenești, în bună măsură a fost spulberată. Această acțiune anticulturală s-a datorat otomanilor, armatelor austriace care temporar au ocupat Bucureștii între anii 1716 și 1719 și, în fine, lăcomiei Mavrocordaților.

Totuși, o mică parte a cărților din biblioteca Academiei Domnești brâncovenești a ajuns, prin cine știe ce minune, în bibliotecile Colegiului Național Sf. Sava din București și a Colegiului Carol I din Craiova. S-au făcut încercări de reconstituire a fondului de carte de la Academia Domnească brâncovenească. Rezultatele au fost mediocre, chiar deprimante. Dar, cum speranța dispăre ultima, rămâne ca cercetările bibliografilor să continue, cu credința că timpul îi va ajuta.

NOTE

1. B.A.R., Ms. Grec., nr. 167, fol. 38. În textul meu am precizat numele spudeului, care nu se găsește la Ariadna Camariano-Cioran, **Academiile grecești din București și Iași**, Editura Academiei, București, 1971, p. 120.
2. Sevastos Kiminites era din localitatea Kimene, de lângă Trebizonda. După studii strălucite sub conducerea lui Al. Mavrocordat, fusese profesor la Înalta Școală a Patriarhiei Oecumenice. De acolo, fusese alungat de clerul conservator, care-l acuzase de calvinolatrim. Pentru a-și câștiga existența, vârstnicul profesor a fost obligat să vină la curțile Cantacuzinilor, în calitate de profesor; acolo s-a găsit, foarte probabil, în 1682 august 28 (cf. R. Șt Ciobanu (= Vergatti), *Aspecte ale vieții spirituale în epoca lui Constantin-Vodă Brâncoveanu prin prisma relațiilor cu Cantacuzinii*, în *Constantin Brâncoveanu*, red.coord. Paul Cernovodeanu, Florin Constantiniu, Ed. Academiei, București, 1989, p. 219-233).
3. Ibidem.

4. Cf. R. Șt Ciobanu (= Vergatti), *Aspecte ale vieții spirituale în epoca lui Constantin-Vodă Brâncoveanu prin prisma relațiilor cu Cantacuzinii*, în *Constantin Brâncoveanu*, red.coord. Paul Cernovodeanu, Florin Constantiniu, Ed. Academiei, București, 1989, p. 219-233; C. Bălan, *Cultura în Țara Românească și Moldova*, în *Istoria românilor*, vol. V, *O epocă de înnoiri în spirit european (1601-1711/1716)*, coord.V. Cândea, Ed. Enciclopedică, București, 2003, p. 876.
5. B.A.R., ms.grec 974, f. 89r-93r.
6. Cf. *Documente privitoare la istoria românilor culese de Eudoxiu de Hurmuzaki*, vol. XIII, 1592-1837, ed. A. Papadopoulos-Kerameus, București, 1909, p. 211-215; Dimitrios Sarros, *Catalogos ton cheiographon tou en Constantinoupolei Hellenikou Philologikou Syllogou*, **partea I, Athena, 1931, p. 181.**
7. La 23 iulie 1688 Sevastos Kiminites îi scria lui Hrisant Nottaras rugându-l să intervină pe lângă Manolache din Castoria în vederea susținerii înaltei școli domnești de la București. Atunci l-a gratulat pe suferindul domn Șerban Cantacuzino cu numeroase elogii: „prea puternicul, prea evlaviosul, prea strălucitul și foarte princiarul domn și cărmuitor al întregii Ungrovlahii” (Ioanna Koliass, *O Sevastos Kiminites i Idrys i tou frontistiriou tis Trape fountas*, în „Ellenika”, 30, 2, 1977-1978, p. 280-306, ap. A. Pippidi, *Un episod al relațiilor româno-engleze: Corespondența dintre Constantin Brâncoveanu și lordul Paget*, în *Constantin Brâncoveanu*, red.coord. Paul Cernovodeanu, Florin Constantiniu, Ed. Academiei, București, 1989, p. 144). Aceleași elogii se vor găsi și în Enkomionul rostit în decembrie 1688 în Mitropolia Ungrovlahiei cu ocazia încoronării lui Constantin vodă Brâncoveanu.
8. Cf. Ion Ionașcu, *Cu privire la data întemeierii Academiei domnești de la Sf. Sava din București*, în „Studii”, tom 17 (1964), nr. 6, p. 1264 – face o minuțioasă trecere în revistă a cercetărilor de datare a Academiei, întreprinse până atunci; Gheorghe Cronț, *Începuturile Academiei din București*, în SMIMED, IV, 1966, p. 15-24; Victor Papacostea, *La fondation de l'Academie Greque de Bucarest. Les origines de l'erreur de datation et sa pénétration dans l'historiographie*, în Victor Papacostea, *Civilizație românească și civilizație balcanică*, Ed. Eminescu, București, 1983, p. 324-328.
9. Cf. Radu Ștefan Vergatti, *Probleme ale omului și societății în literatura orășenească franceză din a doua jumătate a secolului al XIII-lea*, Editura Trend, Pitești, 2012, p. 49-50.
10. Cf. N. Chițescu, *O dispută dogmatică din veacul al XVII-lea la care au luat parte Dositei al Ierusalimului, Constantin Brâncoveanu și Antim Ivireanu*, în B.O.R., LXIII (1945), nr. 7-8, p. 341.
11. În Prefața Manualului, un adevărat miscelaneu, Răducanu Cantacuzino, fiul stolnicului Constantin Cantacuzino primește mulțumiri deoarece l-a îndemnat și sprijinit pe Marcu Porphyropoulos să scrie (Sofocles Economos, *Peri Marhoi toi Kiprioi*, Atena, 1843, p. 28)
12. *Documente privitoare la istoria românilor culese de Eudoxiu de Hurmuzaki*, vol. XIV/1, 1320-1716, publ. de N. Iorga, București, 1915, p. 413.
13. *Idem*, p. 77.

Prof.univ.dr. Radu Ștefan Vergatti

Activitatea tipografică târgovișteană în epoca brâncovenească

Constantin Brâncoveanu și-a început domnia în împrejurări grele pentru Țara Românească, în timpul războiului între turci și austrieci, domnul dovedindu-se un bun diplomat, știind să păstreze legături de prietenie cu toți. Această perioadă de liniște a fost propice creațiilor de ordin spiritual prin care este recunoscută epoca acestui domnitor.

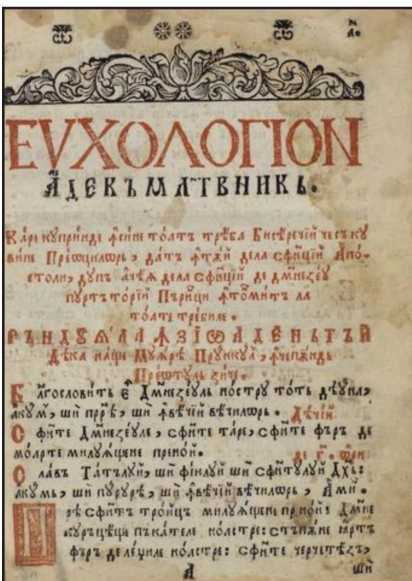
Domnia sa a reprezentat o epocă de maximă înflorire culturală și artistică, epocă în care s-au tipărit cărți în diferite limbi, au fost construite numeroase biserici și mănăstiri, s-au înființat școli, au fost sprijinite material multe așezăminte bisericesti ortodoxe aflate sub dominație otomană, reprezentând „culmea cea mai înaltă a culturii vechi românești în Muntenia”¹. În versurile la stemă care i-au fost dedicate au fost evidențiate toate aceste aspecte care îl recomandă ca pe un principe umanist. În acest sens, Hrisant Notara îl caracteriza astfel în stihurile de sub stema domnească din lucrarea **Capitole îndemnătoare** (București, 1691): „cel mai mare dintre toți principii, lumină strălucitoare până la marginile pământului”².

În timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu s-a tipărit un număr impresionant de lucrări, căutând ca prin acestea să acopere o sferă cât mai cuprinzătoare din diverse domenii ale vieții religioase sau publice a vremii sale (cărți de slujbă religioasă, cărți de învățatură, cărți populare). Rolul important jucat de domnitor în editarea acestor cărți este subliniat în predosloviile sau în titlurile lucrărilor în care se afirmă că multe dintre ele au fost

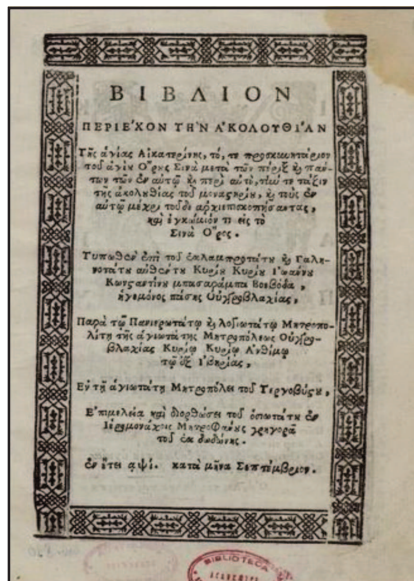
tipărite „cu voia”, „cu hotărârea” sau „cu cheltuiala” voievodului. În această perioadă au funcționat cinci tiparnițe în Țara Românească: București, Snagov, Buzău, Râmnic, Târgoviște. În vechea cetate de scaun, Târgoviște, după 57 de ani³ de la apariția ultimelor lucrări ce au ieșit de sub teascurile acestei tiparnițe, se va înființa o nouă officină tipografică. Această tipografie înființată de Antim Ivireanu lși începea activitatea în anul 1709 prin transferarea materialului tipografic de la Râmnic.

La Târgoviște, în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu, s-au imprimat **15 lucrări: 10** în limba română (Evhologhion, adică Molitvenic, 1708-1712; Învățătura bisericescă, 1710; Psaltire, 1710; Octoih, 1712; Rugăciuni în toate zilele săptămânii, 1712; Liturghii, 1713; Molitvenic, 1713; Pilde filosoficești, 1713; Alexandria, 1713; Evhologhion, 1713), **4** în limba greacă (Serviciul bisericesc, 1709; Panoplia dogmatică, 1710; Slujba Sfintei Ecaterina și Proschinitarul Sfântului Munte, 1710; Maxime Filosofice, 1713) și **una** trilingvă-slavonă, română și greacă (Catavasier, 1713). Dintre meșterii tipografi care au avut realizări remarcabile au fost: Mitrofan Gregoras, Gheorghe Radovici și ieromonahul Filothei.

Prima carte tipărită de Antim la Târgoviște, cuprinzând tot felul de slujbe, avea să vadă lumina tiparului în august 1709, în limba greacă, cu titlul **Serviciul bisericesc**⁴, tipărită „pe timpul prea piosului, prea strălucitului și prea luminatului Domnitor, Domnul

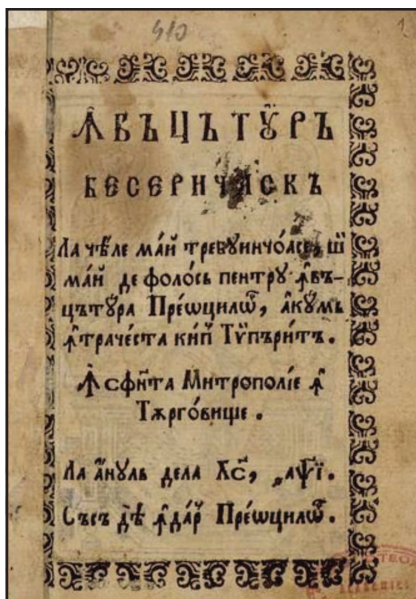
Molitvenic 1708-1712

Slujba Sfintei Ecaterina (1710)

Slujba Sfintei Ecaterina (1710)
Stema Țării Românești

Învățătură bisericească (1710)

Învățătură bisericească (1710)
Deisis

format în 4°. Tiparul este executat în negru și roșu, cu numeroase xilografuri reprezentând frontispicii, viniere, inițiale, ornamente de compoziție tipografică⁵. Această ediție diferă de celelalte Molitvenice cunoscute, tipărite anterior.

În luna mai 1710 se tipărește în limba greacă cunoscuta lucrare **Panoplia dogmatică**⁶ a lui Alexie Comnen cuprinzând scrierile fericitilor părinți „puse în ordine și armonie de Eftimie Zigaden” care oferă lămuriri asupra doctrinei „bogomililor”. Aceasta a fost afierosită „de prea sfințitul și prea învățatul Mitropolit al Dristrei, Domnul Domn Atanasie”, fiind editată în format în folio, de 188 pagini numerotate. Titlul este încadrat într-un chenar înflorit, iar pe verso se află stema Țării Românești cu inițialele lui Constantin Brâncoveanu. Între foile

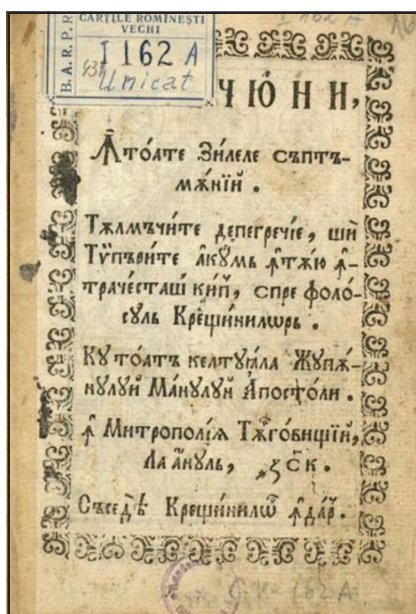
liminare mai distingem o scrisoare a lui Atanasie către Ștefan Brâncoveanu, versuri de laudă seminate Antonie, epigrame și un prolog al lui Alexe Comnen.

În septembrie 1710 se tipărește în limba greacă **Slujba Sfintei Ecaterina și Proschinatarul Sfântului Munte**, carte cuprinzând serviciul sfintei Ecaterina și Proschinatarul sfântului Munte Sinai⁷. Lucrarea a fost realizată de „Mitropolitul Antim din Iviria, în Mitropolia din Târgoviște”, prin îngrijirea ieromonahului Mitrofan Gregoraș din Dodona, în în format în 4°, tipărită roșu cu negru. Foaia de titlu este încadrată într-un chenar de tip arhitectural, iar pe verso-ul acesteia apare în xilografură stema Țării Românești, pasărea heraldică, corbul cu crucea în cioc, cu zborul deschis, la stânga și la dreapta

Următoarea carte tipărită în officina de la Târgoviște este un **Evhologhion**, adică Molitvenic, datat 1708-1712, cu alfabet chirilic, în limba română, 569 pagini,

Octoih (1712)

Rugăciuni... (1712)

Rugăciuni... (1712)
Deisis

fiind reprezentate soarele, respectiv luna. Totul este surmontat de coroana domnească.

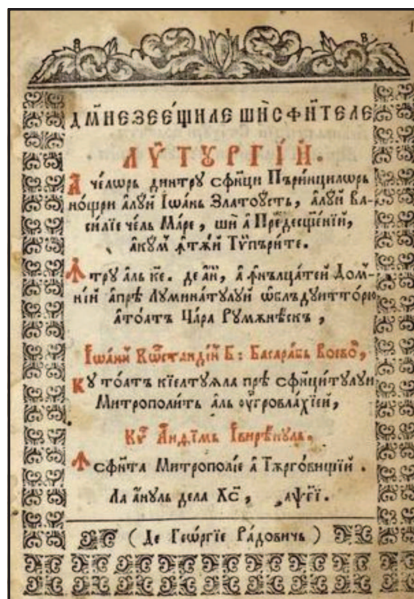
În noiembrie 1710, în tipografia de la Târgoviște, va apărea, în românește, o carte a mitropolitului Antim, tipărită de Gheorghe Radovici, **Învățătura bisericească**⁸, având 45 de foi, format în 8°, tipărită negru cu roșu. Pe verso-ul foii de titlu se află o gravură, un Deisis, reprezentându-l pe Iisus Christos pe tron, iar în fundal Fecioara Maria și Sf. Ioan.

Tot în 1710 se tipărește o **Psaltire**⁹ (din care nu se păstrează nici un exemplar în țară, ci numai o copie fotografică după cel deținut de Biblioteca Națională a Rusiei). Tipăritura este în format în 4°, pe verso-ul foii de titlu fiind reprezentat David, șezând pe tron, cu lira în mână. Tipograful care s-a ostenit pentru realizarea lucrării este Gheorghe Radovici.

În 1712, același Radovici va scoate în românește un **Octoih**¹⁰ de 464 pagini, format în 4°, tipărit negru cu roșu. În prefață se arată că lucrarea a fost „tălmăcită de pre vorba ce grecească și slovenească pre limba noastră cea românească”. Titlul este încadrat în flori de compoziție tipografică, iar pe verso-ul foii de titlu se regăsesc versurile dedicate stemei Țării Românești.

În 1712 se va tipări cartea **Rugăciuni în toate zilele săptămânii. Tălmăcite de pe grece și tipărite acum întâi într-acest chip, spre folosul creștinilor**¹¹, având 26 foi, în format în 8°, fiind realizată de Gheorghe Radovici. Din punct de vedere ornamental lucrarea conține un Deisis și xilogravura reprezentând-o pe Maica Domnului pe tron, precum și vignete și frontispicii.

După cum este deja cunoscut, la 1508, Macarie tipărește la Târgoviște primul *Liturghier* care are o dublă însemnătate: este prima carte românească tipărită și este prima ediție a acestei cărți de cult în

Liturghie (1713)

Liturghie (1713)
Stema Țării Românești

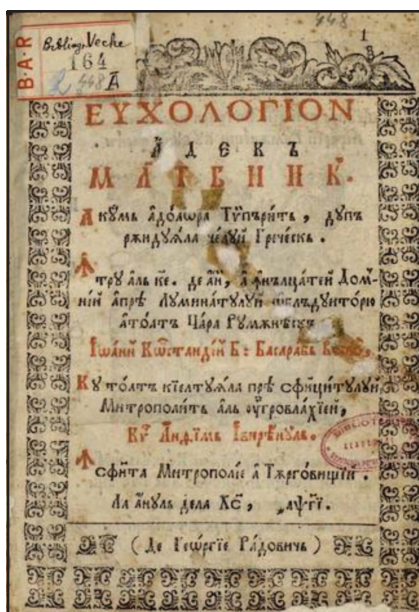
limba slavonă. În anul 1570, diaconul Coresi va tipări primul *Liturghier* în limba română, incomplet, iar Mitropolitului Dosoftei i se datorează prima ediție completă, în limba română (Iași, 1679). La rândul lui, pentru a împlini nevoia din ce în ce mai simțită a slujitorilor și credincioșilor români de a înțelege ceea ce se citește în biserică, Mitropolitul Antim va traduce și va da la tipar în anul 1713 o **Liturghie**¹². Lucrarea este în format în 4°, are 210 pagini numerotate, tipărită negru cu roșu, cu 26 rânduri pe pagină. Pe verso-ul foii de titlu se află stema Țării Românești și versurile dedicate domnitorului. Tipograful a fost Gheorghe Radovici, iar ilustratori Ursul Zugravul (Deisis), Dimitrios (Sf. Vasile) și Ioanichie (Sf. Grigore).

O lucrare trilingvă (slavonește, românește, grecește) va vedea lumina tiparului în martie 1713, și anume un **Catavasier**. În prefață, tipograful Gheorghe Radovici spune că „o închinu prea sfințitului și prea înțeleptului Mitropolit a toată Ungrovlahia, Kyr Anthimu, stăpânului meu și făcătorului de multu bine, carea mă rog să o priimești cu blândețe și cu față lină.”

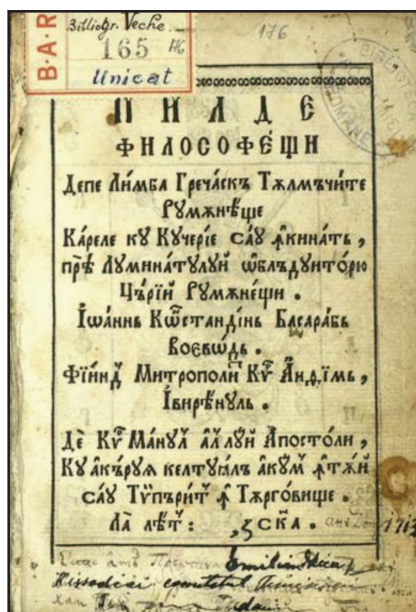
În același an se va fi scos de sub tipar un **Molitvenic**¹³ (Evhologhion adică M[ol]itv[e]nic acum a doua oară tipărit, după rânduiala celui grecesc) de 496 p., format în 4°, tipărit negru cu roșu de către același Gheorghe Radovici. Pe verso-ul foii de titlu se află stema Țării Românești, precum și numeroase frontispicii, viniete și inițiale ornate. În prefață se află adresarea către cei care vor cită cum ca să ierte geșelile întâlnite: „iară cei ce vă veți întâmpla a ceti, bucurativ-ă în Domnulu și vă rugați pentru noi, și ce greșală veți afla, veri în cuvinte, veri în slove, îndreptați cu duhulu blândețeloru, ne puindu-ne în ponosu, că pre cumu iaste cu neputință ceriului a se vede fără nori, așa și typariului fără greșală”¹⁴.

Catavasier (1713)
Iisus Christos judecător

Molitvenic (1713)

Pilde filosofești (1713)

Pilde filosofești (1713)
Stema Țării Românești

Lucrarea **Pilde filosofești**¹⁵ va fi tradusă de Antim, pentru nevoile școlilor din București și se va tipări sub titlul de: Pilde filosofești depe limba grecească tălmăcite rumânește, care cu cucerire s-au închinat Prealuminatului Oblăduitoriu Țării Rumânești Ioan Constandin Basarab Voevod..., la 1713. Tipograful este tot Gheorghe Radovici, lucrarea fiind de format în 8° mic, cu 17 rânduri pe pagină. În prefața închinată domnului se arată că: „am pusu nevoință de s-au tălmăcitu aciastă carte de pre vorba ce proastă greciască pre limba rumânească, și cu a me cheltuială amu făcutu de s-au tipăritu spre folosul aceștii patria”¹⁶

Lucrarea **Maxime Filosofice**¹⁷ (1713) reprezintă o culegere de sentințe filosofice traduse din limba italiană în limba greacă de preotul Ioan Avramiu, având 59 de foi, format în 8° mic. De asemenea, sunt scrise și două prefețe semnate de Manu Apostol, una dedicată Domnului „Ioan Constantin Basarab Voevod” și una cititorilor. Rostul tipării acestei lucrări este subliniat astfel: „Și pentru că mulți le-au socotit vrednice de tipărire și folositoare tuturor, pentru multele și deosebitele sfaturi ce cuprind, am conlucrat și eu pentru dragostea neamului meu să se dea la lumină și să se tipărească cu cheltuiala mea spre folosul prea iubitei noastre mame obștenci a Greciei, pentru ca să se folosească și din acestea fiii ei iubitori de învățătură, și câți sunt doritori de știință și de filozofie”.

Alexandria (1713) romanul popular ce cuprindea întâmplările fantastice ale lui Alexandru Macedon va fi tipărit, se pare, tot la Târgoviște după cum precizează și Del Chiaro în *Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia* (1718).

În volumul IV al Bibliografiei Românești vechi este menționat și un **Evhologhion**, tipărit tot la 1713 dar din care nu s-au păstrat exemplare, acesta fiind semnalat de

N. Iorga la o expoziție care avusese loc la Sibiu, în 1905.

După cum vedem, Constantin Brâncoveanu nu a fost doar un mare ctitor de mănăstiri și biserici, ci și un sprijinitor al „culturii românești prin scris și tipar”¹⁸ contribuind în mod deosebit la dezvoltarea artei tipografice, la tipărirea de cărți pentru propria țară sau pentru alte teritorii locuite de români, fiind un sprijinitor prin cuvânt și faptă al Ortodoxiei de pretutindeni, o figură de seamă din istoria neamului românesc.

NOTE

1. N. Cartoian. *Istoria literaturii române vechi*. București: Fundația „Regele Mihai I”, 1945, p. 35
2. Ioan Bianu; Nerva Hodoș. *Bibliografia românească veche*. Tom I. București: Stabilimentul Grafic I.V. Socec, 1903, nr. 93, p. 326
3. 1652 – Îndreptarea legii; Târnosanie
4. Ioan Bianu; Nerva Hodoș, op. cit., I, nr. 157, p. 480-481
5. Emil Vărtosu; Ion Vărtosu. *Așezămintele brâncovenești. O sută de ani de la înființare*, București, 1938, p. 258
6. Ioan Bianu; Nerva Hodoș, op. cit., I, nr. 160, p. 482-483; IV, nr. 160, p. 223
7. Ibidem, I, nr. 159, p. 481-482; IV, nr. 159, p. 222-223
8. Ibidem, I, nr. 158, p. 481; nr. 158; 548-550
9. Ibidem, IV, 46, p. 37
10. Ibidem, I, 162, p. 485-486
11. Daniela Poenaru. Contribuții la bibliografia românească veche. Târgoviște: Muzeul Județean Dâmbovița, 1973, p. 14
12. Ioan Bianu; Nerva Hodoș, op. cit., I, nr. 164, p. 487
13. Ibidem, I, nr. 164, p. 551; vol. IV, p. 41
14. Ibidem
15. Ibidem, nr. 165, p. 487
16. Ibidem, p. 488
17. Ibidem, nr. 166, p. 489-491.
18. N. Iorga. Activitatea culturală a lui Constantin Vodă Brâncoveanu și scopurile Academiei Române. În: „Analele Academiei Române”, seria II, 1914-1915, p. 161.

Prof.univ.dr. Agnes Erich

POLITICA EXTERNĂ A LUI CONSTANTIN BRÂNCOVEANU FAȚĂ DE IMPERIUL HABSBURGIC

Eșecul armatelor turcești în fața Vienei în anul 1683 este considerat de către majoritatea istoricilor un moment de cotitură pentru istoria universală, având consecințe deosebite pentru schimbarea echilibrului de forțe în zona Europei sud-estice. Înfruntarea de mai bine de trei secole dintre Imperiul Otoman și Imperiul Habsburgic intra acum într-o nouă fază, marcată de supremația celui din urmă și de decăderea accentuată a puterii turcești. În următorii șaisprezece ani habsburgii austrieci vor ocupa treptat sudul Ungariei și Transilvania, exercitând o influență tot mai mare asupra Țărilor Române extracarpatiche. Afirmarea supremației Austriei, creșterea importanței Rusiei ca putere europeană și ambițiile regalității poloneze – aflată în ultima fază a măririi ei – ofereau domnilor celor două Țări Române iluzia obținerii independenței politice.

În această epocă confuză, urcă pe tronul Țării Românești Constantin Brâncoveanu (1688-1714), considerat ultimul mare voievod al Evului Mediu românesc. Figura acestuia s-a detașat nu numai ca o personalitate aparte în domeniul ocrotirii artelor și culturii, care în timpul domniei sale au cunoscut o înflorire deosebită, ci și prin marile sale merite pe tărâmul politico-diplomatic¹. El s-a menținut în scaunul de domnie aproape 26 de ani – stabilitate nemaîntâlnită din vremea lui Matei Basarab. Secretarul cancelariei domnești, florentinul Anton Maria del Chiaro, a lăsat o succintă analiză a situației geopolitice a Țării Românești la momentul urcării pe tron a lui Brâncoveanu: „*Valahia este așezată între două împărății. Acestea formează o balanță: cel care e principe trebuie să-și îndrepte toată politica sa spre a o ține într-un echilibru perfect. Dacă balanța se apleacă mai mult decât trebuie în partea turcilor, apare pericolul să-și piardă principatul și libertatea din partea nemților* (austriecilor n.n.). *Dacă*

dimpotrivă, (se apleacă n.n.) de partea nemților (...) acest fapt le e de ajuns turcilor, și ca fals pretext, pentru a-l lipsi de principat, de avere și în cele din urma de viață”.

Imperiul Otoman, slăbit prin neconținutele războaie purtate de mai multe decenii în Mediterana, Polonia și Ucraina și minat în interior de o serie de contradicții de ordin socio-economic și politic, se afla în inferioritate în fața ambițiosului stat al Casei de Austria, dispunând de resurse mult mai vaste, de o economie bazată pe principii mercantiliste și de o armată echipată cu o tehnică modernă de luptă. Renunțând la supremația în vestul continentului, unde extinderea îi era barată de Franța lui Ludovic al XIV-lea, Imperiul Habsburgic și-a îndreptat privirile spre est, în vederea cuceririi de noi teritorii. Monarhiei austriece i s-a asociat și Polonia, care, deși slăbită din cauza anarhicului regim nobiliar de conducere, emitea pretenții de expansiune în spațiul danubiano-pontic. Deși rivale, cele două puteri aliante contra turcilor se înțeleaseră în privința împărțirii teritoriilor otomane, încheind la Linz (5 martie 1684) „Liga Sfântă”, sub oblăduirea statului pontifical și cu participarea Veneției, dornică de a redobândi dominația asupra coastei Dalmației și arhipelagului grecesc, și, mai târziu, a Rusiei (ce se alătură la 24 iunie 1686), putere ce dorea neutralizarea tătarilor din Crimeea și obținerea unei ieșiri la Marea Neagră². Diferențele dintre aliați nu vor întârzia să apară, pe măsură ce austriecii înregistrau succese răsunătoare și ocupa noi teritorii. Polonia nu reușise să se impună în Moldova, forțele sale fiind imobilizate de către tătari, aliații turcilor. În schimb, habsburgii ocupaseră Buda (2 septembrie 1686), iar Transilvania se pusese sub protecția împăratului Leopold I (28 iunie 1686) și acceptase instalarea garnizoanelor imperiale în principalele orașe ale

sale, în detrimentul autonomiei provinciei și a micșorării considerabile a atributelor princiare (Tratatul de la Blaj, 27 octombrie 1687).

În Țara Românească, Șerban Cantacuzino, deși avea puternice motive politice și personale de a se apropia de habsburgi, nu dorea să riște nici distrugerea țării, printr-o acțiune prematură și nici alipirea ei la Imperiul Habsburgic. După numeroase tratative purtate cu solii imperiali, el a hotărât să închine țara habsburgilor cu condiția păstrării autonomiei ei și doar după ce oștile acestora i-ar fi alungat pe turci peste Dunăre și i-ar fi ținut la respect pe tătari. Interesele diferite ale habsburgilor nu au permis însă încheierea unei înțelegeri definitive. Chiar și așa, „*Șerban Vodă făcuse gătire mare, de oști în Țara Muntenească, și făcuse câteva vase, șeice, la Argeș, cu zaherea de sta gata să se coboare pe Dunăre*³”. În semn de putere, pentru a forța mâna domnului muntean, o armată imperială a pătruns demonstrativ în Țara Românească în 1688, fiind nevoie de trimiterea mai multor delegații muntene (în frunte cu marele logofăt Constantin Brâncoveanu) și de promisiunea că Țara Românească va trimite o solie la Viena pentru negocieri, pentru a obține retragerea acesteia la Brașov (septembrie 1688) și evitarea unei intervenții turco-tătare⁴.

Moartea neașteptată a domnitorului Șerban Cantacuzino (29 octombrie 1688) și preluarea tronului Țării Românești de către Constantin Brâncoveanu a determinat o modificare a politicii externe a țării. Ca și cei care l-au impus pe tron, frații răposatului domn, stolnicul cărturar Constantin și marele spătar Mihai Cantacuzino, Constantin Brâncoveanu a preferat o temporizare a acțiunilor politicii externe, evitând trecerea imprudentă de partea austrieilor. Solia trimisă acestora de fostul domnitor pentru încheierea unui tratat de alianță antiotomană⁵ își va dovedit inutilitatea politică, complicând situația prin înțelegerile secrete pe care marele agă Constantin Bălăceanu (ginerelul lui Șerban Cantacuzino) le-a generat. Războiul era departe de a fi decis, iar turcii și tătarii reprezentau încă, o serioasă amenințare la hotarele principatului. Mai mult, țara era amenințată să devină un teatru de luptă și trebuia să se facă față presiunilor Vienei și Istanbulului, ce o doreau implicată militar, fiecare de partea sa.

Ca urmare, soliei trimisă de Șerban Vodă la Viena i s-au trimis instrucțiuni ce condiționau trecerea Țării Românești de partea imperialilor de obținerea unor anumite garanții, spre a nu expune principatul represaliilor pustiitoare ale turcilor și tătarilor. Solia și-a depășit mandatul, iar aga Constantin Bălăceanu a solicitat, necondiționat, sprijinul habsburgilor pentru înscăunarea tânărului său cumnat Gheorghe Cantacuzino. Nerăbdători să pătrundă în Valahia, austriecii au trimis o oștire împotriva lui Brâncoveanu în iarna anului 1689, sub comanda generalului Donat Heissler, ce a ocupat Bucureștiul. Refugiat în Prahova, domnul a încercat zadarnic să negocieze părăsirea țării de către austrieci. Rămas fără opțiuni el acceptă sprijinul seraskierului otoman, Cerkez Ahmed și al lui Gazi Ghirai, fiul hanului tătar Selim Ghirai, silindu-i astfel pe austriecii să se retragă peste munți (ianuarie 1690).

În același an conflictul se mută pe teritoriul Transilvaniei, unde moartea principelui Mihai I Apafi (13 aprilie 1690), lăsa vacant tronul Transilvaniei. Brâncoveanu s-a grabit să intervină cu oaste în ajutorul conducătorului rebelilor curuți, pretendent la tron ostil Casei de Austria, Imre Thököly. El spera astfel să îndepărteze primejdia pe care o reprezentau trupele lui Heissler, ce susțineau acum pretențiile la domnie ale marelui agă Constantin Bălăceanu și să păstreze scaunul de domnie al Țării Românești în fața eventualelor ingerințe. Oștile imperiale sunt bătute la Zărnești⁶ (11/21 august 1690), de către Thököly, cu sprijinul turcilor, tătarilor și al oștilor Țării Românești și Moldovei. Generalul Heissler a fost făcut prizonier, iar aga Bălăceanu ucis. Victoria a permis înscăunarea lui Thököly ca principe al Transilvaniei la Cârștian, lângă Sibiu, la ceremonie asistând și Brâncoveanu.

În toamna aceluiași an însă, noul principe și aliații săi sunt alungați la sud de Carpați în urma unei puternice contraofensive a forțelor imperiale sub conducerea generalissimul lor, markgraful Ludwig von Baden. Brâncoveanu a trecut munții pe la Teleajen, permițând însă curuților să-și instaleze tabere de iernat în Țara Românească, în apropiere de Târgoviște și București⁷. Pentru moment el reușise să mențină autonomia țării, refuzând, în măsura posibilului, o cooperare

militară activă cu turcii, dar ferindu-se, totodată, să accepte schimbarea dominației otomane cu cea austriacă.

Anii următori aduc îmbunătățirea relațiilor cu Imperiul Habsburgic, domnul român întreținând o corespondență secretă cu unii generali și demnitari imperiali, dar mai ales sprijinind negocierile de pace inițiate în 1691 de către reprezentanții diplomați ai Angliei și Olandei la Istanbul (lordul William Paget și contele Jakob Colyer), interesați de finalizarea conflictului austro-turc, pentru ca monarhia habsburgică să-și poată concentra întreaga forță contra Franței. Tot în secret au fost primiți la București și negociatorii imperiali, contele Luigi Ferdinando Marsigli sau consilierul aulic Franz Ulrich von Kinsky în 1691-1692, cărora Brâncoveanu le-a transmis și unele informații cu caracter politic și militar asupra turcilor.

În replică, imperialii au acordat domnului român titlul de Principe al Sfântului Imperiu (30 ianuarie 1695), i-au îngăduit achiziționarea de proprietăți la Brașov și clădirea unei reședințe la Sâmbăta de Sus, iar mai târziu au fost emise diplome imperiale ce-i dădeau dreptul de a se refugia în Transilvania, în caz de primejdie din partea turcilor. În același timp, au fost adormite bănuielele Porții, prin coruperea celor mai importanți dregători otomani. Așa se explică de ce, în timpul negocierilor finalizate prin semnarea Tratatului de Pace la Karlowitz (16/26 ianuarie 1699), statutul Țării Românești nu a fost pus în discuție, regimul de autonomie față de Poarta otomană rămânând neschimbat⁸.

În perioada următoare activitatea diplomatică a domnului român a fost centrată pe strângerea relațiilor cu Rusia lui Petru cel Mare, putere tânără care părea să constituie factorul determinant în alungarea turcilor la sud de Dunăre. Eșecul campaniei ruso-moldovene din 1711 a dus la năruirea acestor speranțe și domnul Țării Românești reia eforturile intense spre a-și reînnoi legăturile cu Viena, întreținând corespondență cu generalul conte Stephan de Stainville, căutând să-și extindă proprietățile din Transilvania prin cumpărături, sporindu-și depozitele de bani la Brașov (încredințate cunoscutului său om de afaceri Manu Apostol) și obținând de la împăratul Carol al VI-lea întărirea permisiunii de a se refugia

cu întreaga familie în Transilvania, în caz de primejdie. Dar toate aceste inițiative ale lui Brâncoveanu nu se mai încadrau într-o politică coerentă, constituind doar paliative și încercări de supraviețuire⁹.

În final, pregătirea unui conflict turco-austriac – ce se dorea o revanșă otomană la cel desfășurat în primii ani de domnie – a grăbit sfârșitul lui Constantin Brâncoveanu. După succesul obținut contra rușilor în 1711, turcii reiau politica agresivă (promovată acum de marele vizir Ali pașa, ginerele sultanului Ahmed al III-lea) și pregătindu-se de reluarea ostilităților cu imperialii, au hotărât mazilirea lui Brâncoveanu în martie 1714, folosindu-se de acuzațiile furnizate de către Cantacuzini. Dar înlocuirea domnilor pământeni în cele două țări române extracarpătice nu a adus o întărire a poziției Porții în sud-estul Europei. Războiul cu Austria și Veneția, declanșat în 1714, se va încheia cu Pacea de la Passarowitz (21 iulie 1718), ce statua o și mai puternică penetrație habsburgică în Serbia și Transilvania.

NOTE

1. Nicolae Iorga consideră că „Brâncoveanu a izbutit să păstreze nu numai Țara Românească, ci întreaga noastră națiune, ca trup politic, ca suflet românesc, timp de mai bine de un sfert de veac”, Nicolae Iorga, *Valoarea politică a lui Constantin Brâncoveanu*, Vălenii de Munte, 1914, p. 15.
2. Pentru detalii v. Mustafa Ali Mehmed, *Istoria turcilor*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976, pp. 236-240.
3. Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei* (ed. Iorgu Iordan), Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955, p.168.
4. Ștefan Ionescu, Panait I. Panait, *Constantin Vodă Brâncoveanu*, Editura Științifică, București, 1969, pp. 46-47.
5. Radu Greceanu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brâncoveanu voievod (1688-1704)* (ed. Aurora Ilieș), Editura Academiei RSR, București, 1970, p. 55.
6. Un studiu amănunțit al evenimentelor este Constantin Rezachevici, *Constantin Brâncoveanu. Zărnești 1690*, Editura Militară, București, 1989.
7. Paul Cernovodeanu, *Imre Thököly et ses liens avec les Pays Roumains*, în „Revue roumaine d'histoire”, XXI (1982), nr. 1, pp. 62-66.
8. *Istoria Românilor*, vol.V, (coord. Virgil Cândea), Editura Enciclopedică, București, 2003, pp.260-261.
9. Paul Cernovodeanu, *Coordonatele politicii externe a lui Constantin Brâncoveanu*, în *Constantin Brâncoveanu*, (coord. Paul Cernovodeanu, Florin Constantiniu), Editura Academiei RSR, București, 1989, p.137.

Dr. Alexandru Ștefănescu

Călători străini despre sfârșitul tragic al Brâncoveanului

Timp de două decenii și jumătate domnia lui Constantin Brâncoveanu (1688-1714) se înscrie în istoria poporului român ca una din cele mai luminoase și benefice, în special culturii și artei, prin înființarea de școli și tipografii, încurajarea acestor activități, atât în țară cât și în afara acesteia, ridicarea unor palate și lăcașuri bisericești, transformând Țara Românească într-un centru spiritual al Sud-Estului European și al Orientului Creștin.

Continuând opera de renaștere culturală și artistică a lui Matei Basarab, el a adus-o pe noi culmi, datorită perioadei de prosperitate economică, unei vaste averi personale, cât și pregătirii intelectuale superioare de care a beneficiat (și cu aportul stolnicului Constantin Cantacuzino), făcând o politică bazată în special pe artă și cultură, care i-a asigurat un prestigiu meritat în țară dar și peste hotarele ei. Integrat spiritului occidental, a avut contacte fertile cu cultura și civilizația Italiei (Veneția, Florența, Padova).

Aflat la „răspântie între trei lumi ce reprezintă tot atâtea stiluri de cultură – Occident, Orient, Bizanț, spațiul carpato-balcanic, în general, și cel carpato-danubian îndeosebi, a fost supus tuturor seismelor istoriei. În asemenea condiții cultura română a suferit consecințele condiționării destinului istoric al poporului român, impus în parte, de poziția geografică a Daciei”¹.

Despre această domnie, au lăsat pagini document o serie de călători străini care au vizitat Țara Românească sau au locuit o perioadă aici. Este vorba despre Anton Maria del Chiaro, Edmund Chishull, Aubry de la Motraye, Janos Papai. Martori ai evenimentelor tragice din 1714, ei le vor reflecta cu obiectivitate în opera lor.

Anton Maria del Chiaro se naște în 1669 la Florența, într-o familie israelită. La 14 ani se convertește la catolicism. Studiază la Florența și Padova. În 1710 părăsește Veneția punându-se în slujba lui Constantin Brâncoveanu. Vine la București unde ocupă funcția de secretar pentru limba latină. Îndeplinește aceeași funcție și în timpul domniei lui Ștefan Cantacuzino și Nicolae

Mavrocordat. Despre evenimentele trăite în Țara Românească relatează în cartea sa „*Istoria delle moderne rivoluzioni della Valachia*”, terminată la începutul anului 1718. Descrie amănunțit Țara Românească „rodnicia țării”, locuitorii, orașele, munții cu bogățiile lor, obiceiurile, ospitalitatea față de străini, portul, superstițiile, îndemnările, ospățul de Paști, înmormântarea, religia românilor etc.

Cunoscător al intrigilor, care i-au adus lui Constantin Brâncoveanu, familiei sale, tragicul sfârșit, le descrie în partea a II-a a „Istoriei...” sale:

„S-a aflat ca un lucru sigur, de la persoane vrednice de crezare, că îndată după încheierea păcii cu moscoviții din anul 1711, sultanul într-un gând cu marele vizir (Ali pașa, n.n.) a rostit osândă barbară și îngrozitoare de a nimici în întregime cele două familii: cea a Brâncovenilor și cea a Cantacuzinilor, și că ținea scrise pe o listă numele tuturor celor care trebuiau să piară, ca rebeli față de Poarta otomană. Bogățiile mult lăudate ale lui Brâncoveanu și cunoscuta diplomație mult iscusită a Cantacuzinilor îl făceau să se teamă de vreo piedică pentru campaniile sale, în războiul pe care plănuia, în cea mai mare taină, să-l pornească în curând mai ales împotriva venețienilor. Știa că între aceste două familii se strecurase o neînțelegere tainică, dar nu era prea sigur dacă era adevărată sau prefăcută... Nu a fost prea greu pentru priceputul vizir să-și ajungă scopul, deoarece a găsit persoane care l-au pus în măsură să afle încă mai mult decât nădăjduia. *Străvechea ușurință la vorbă și nestatornicie a românilor a rămas aproape ereditară în unele familii care dăinuiesc până în ziua de astăzi și al căror nume din respect pentru ele nu trebuie să-l dau în vileag.*

Vizirul aștepta să fie sigur // că s-au readus în Țara Românească pentru pregătirea nunții (a lui Radu, fiul domnului, n.n.) toate acele scule mai de preț care fuseseră trimise pentru mai mare siguranță de către domn și de mulți boieri în Transilvania, de teamă ca să nu facă turcii și tătarii vreo incursiune cu prilejul apropierei trupelor rusești. Râvnea mult să pună mâna pe această pradă

bogată, fiind informat că era de mare preț.

Acel care a dat toate aceste știri vizirului era o persoană foarte de sus, se refugiase în Transilvania deoarece împrejurările din acea vreme nu îi îngăduiau șederea în propria sa țară. Nu era român și numele său îl trec sub tăcere (hatmanul Dumitrașcu Racoviță, n.n.). El primea din Țara Românească toate instrucțiunile necesare pentru a urzi pânza mișeleștei sale trădări. A pus să se sculpeze sub cuvânt că ar fi avut însărcinarea (pentru aceasta) câteva pecetei de ale boierilor cei mai de seamă din Țara Românească, de care s-a slujit mai târziu pentru a adevăra capetele de acuzare împotriva bietului domn Brâncoveanu”².

Petiția, redactată din partea boierilor, era un fals, un pretext pentru mazilire, printre acuzațiile aduse domnului enumerându-se: „întreținerea unui corespondențe secrete cu guverne europene”, obținerea protecției din partea împăratului Austriei, cumpărarea de moșii în Transilvania, depunerea unor mari sume de bani la băncile străine (în special în Veneția, n.n.); fuga lui Toma Cantacuzino cu știrea sa (în Rusia, n.n.); împovărarea contribuabililor cu dări excesiv de mari pentru a se îmbogăți³. O relatare a mazilirii și arestării domnului o face **Bartolomeo Ferrati** în „*Scurta relație asupra groaznicei nenorociri întâmplată domnului Țării Românești, Constantin Basarab Brâncoveanu la 4 aprilie 1714, la București*” (24 martie stil vechi). Acesta era din 1709, ca proto-medic al domnului. Venise din Smirna, spre sfârșitul domniei cade în dizgrație, se pare și datorită legăturilor cu familia Cantacuzinilor și a activității de informator al imperialilor. Asistând la mazilirea și arestarea lui Constantin Brâncoveanu, o descrie astfel:

„În ziua următoare adică la 4 <aprilie> susnumitul domn a trimis un cal și soldați seimeni pentru ca să-l aducă cu cinste pe acel turc la curtea sa. De cum a sosit acolo împreună cu vreo 30 de turci, abia a salutat pe domn și i-a spus: «*Sultanul a hotărât să fii mazilit, adică scos din scaun și trebuie să vii cu întreaga ta familie, cu fii tăi și cu ginerii tăi la Constantinopol. Îmi pare rău de nenorocirea ta și sînt mîhnit că a trebuit să aduc o poruncă și o veste atît de nenorocite*». După ce a spus aceste cuvinte, a pus pe un secretar turc al domnului care se afla acolo, să citească decretul sultanului care se numește hatîșerif <și care avea> următorul cuprins: «*Deoarece noi am descoperit că tu, Constantin Brîncoveanu ești nedemn și necredincios, că ai adus ruși la Brăila și că le-ai dat provizii, că ai pus în țară biruri noi și că prin acestea ai sărăcit-o (și) că nici nu te-ai mulțumit cu*

reședința pe care noi ți-o hotărîsem, ci că ți-ai făcut după voința ta o altă <reședință> // în care ședeai mai adesea, de aceea pentru aceste lipsuri și multe altele, te scoatem din domnie și îți poruncim să vii aici la noi cu întreaga ta casă și familie; în acest scop ți-am trimis pe capugiul nostru».

După ce s-a sfîrșit de citit acest decret capugiul turc a strigat: «*Boiorlar, boiorlar*» adică a convocat pe boieri, sau pe nobili căroră, după ce s-au adunat le-a tălmăcit din nou decretul sultanului <și> le-a spus: «*Vreți voi să luați pe seama voastră și pe răspunderea voastră pe domnul vostru și pe fiii <și> ginerii lui, astfel ca nici unul să nu <poată> fugi pînă ce se va hotărî asupra <soartei> lor; sau trebuie să trimit poruncă tătarilor care s-au pregătit ca să vină și să prade această țară?*». Ei, boierii au răspuns că voiau să fie chezași pentru domn, și atunci turcul a cerut un legămînt scris, pe care acei boieri i l-au dat. Și după ce l-a primit, turcul a adăugat că mai avea încă poruncă de la // sultan să așeze un domn nou; la aceasta, boierii au răspuns că nu vor să aibă alt <domn> și că erau gata să se înfățișeze cu domnul de față înaintea sultanului și să dezvinovățească pe domn de pîrile neîntemeiate de care era învinovățit. Cînd turcul a înțeles acest fel de vorbire, deși avea în scris cauțiunea boierilor, a pus pe doi din turcii săi să-l păzească pe domn iar el împreună cu ceilalți rămași a alergat la Cămară și la vistierie și a sigilat odăile domnului; și a pus străji la toate ieșirile, a prînzit acolo și apoi s-a dus la locul unde locuise (la locuința sa) din ajun și a dat seamă de ceea ce făcuse imbrohorului care sosise împreună cu 200 ostași turci din serhaturi.

În ziua următoare adică la 5 <aprilie>, aflînd boierii că acel imbrohor sosise în satul vecin numit Văcărești, au mers cu toții în întîmpinarea lui și l-au primit cu muzică și cu un alai prea strălucit și l-au dus la locuința pe care i-o pregătiseră la București, unde în fața tuturor a pus să se citească un alt hatîșerif [ordin, n.n.], al sultanului cu următorul cuprins: „*Deoarece noi am poruncit mazilirea lui Constantin Brîncoveanu pentru faptele lui necredincioase, am dat, pe de altă parte, depline puteri imbrohorului nostru ca să confirme ca domn pe acela, fie străin, fie din țara voastră, pe care voi boieri ai Țării Românești îl veți alege pentru a îndeplini cu credință slujba de domn*”. Atunci acei boieri au strigat cu toții că nu vor ca domn al lor un străin, ci pe unul din mijlocul lor; atunci imbrohorul le-a spus să meargă să prânzească și să se sfătuiască pe cine vor să aleagă și să se întoarcă apoi după ce îl vor fi ales. Astfel au și făcut și înapoiindu-se la acel imbrohor lîngă care era și

suszisul capugiu au strigat cu toții laolaltă că au ales ca domn al lor pe marele spătar al Țării Românești Ștefan [Ștefan Cantacuzino, n.n.], și când acest Ștefan a auzit aceasta a vrut să fugă, dar a fost împiedicat și dus cu sila înaintea acelor dregători ai sultanului, dintre care primul a vorbit astfel: „*Dacă tu te împotrivești la alegerea // făcută de țară, te arăți neascultător față de voința sultanului nostru; de aceea trebuie să știi că dacă nu te învoiești, eu am aici pregătiți 6000 de soldați din serhaturi, și alți 4000 de tătari; în afară de aceștia am mai trimis poruncă hanului tătarilor să mă ajute cu 40000 din oamenii săi <cât> și pașalei de Sofia ca să vină repede cu 12000 de oameni pentru ca să prade această țară, dacă aș găsi cumva cea mai mică împotrivire față de voința sultanului nostru*”. Atunci boierii au strigat din nou spunând: „*Noi l-am ales pe acest Ștefan: pe acesta îl vrem, și rugăm ca acesta să fie confirmat*”.

Atunci susnumitul imbrohor a îmbrăcat pe Ștefan Cantacuzino, cu caftanul deși acesta tot nu voia și în numele sultanului său l-a numit domn al Țării Românești și toți cei de față au strigat: «*Să trăiască, să trăiască!*»⁴.

Pe data de 6 aprilie, fostul domn pornește spre Constantinopol, locul pierzaniei sale, a lui lanache Văcărescu și a celor patru fii:

„După ce s-au îndeplinit aceste ceremonii, susnumiții dregători turci au făcut cunoscut domnului mazilit că trebuie să plece în ziua următoare, adică la 6 <aprilie> la prînz împreună cu cei patru fii [Constantin, Ștefan, Radu și Matei, n.n.] ai săi și cei trei gineri, trimitîndu-și înainte fiicele, cum s-a și întîmplat, căci l-a luat în paza sa susnumitul capugiu, și l-au însoțit cam o leghe două companii de soldați din țară, și pînă la Dunăre trei boieri care apoi s-au întors.

În ziua de 7 <aprilie> a ajuns la Giurgiu pe Dunăre: acolo a rămas în ziua de 8 <aprilie> și la 9 <aprilie> a trecut Dunărea la Rusciuk și și-a urmat drumul spre Constantinopol”⁵.

Asemănătoare cu aceasta este și descrierea făcută de Anton Maria de Chiaro în „Istoria” sa.

Despre destinul domnului valah, povestește și **Aubry de la Motraye**. Acesta se naște la Paris, probabil în 1674, într-o familie de protestanți. Se stabilește în Anglia, plecând apoi la Constantinopol (1698). Între 1711-1714 se află în slujba regelui Suediei, Carol al XII-lea. Călătorește prin teritoriile românești în 1711, apoi de două ori în 1714, prin Țara Românească și Transilvania. Moare în capitala Franței, la 1743. Însemnările sumare despre călătoriile sale sunt publicate în 1732, la

Londra sub titlul „*Voyages en Anglais et en Français d'Aubry de la Motraye en diverses provinces et plagues de la Prusse Ducale et Royale, de la Russie, de la Pologne...*”. Printre ele se află și cele legate de pedepsirea de către sultan, la Constantinopol, a lui Brâncoveanu și a familiei sale:

„<În ziua de 15 august> sultanul [Ahmed al III-lea, n.n.] merse la unul din chioșcurile sale de pe țărmul mării; și poruncind să fie aduși în fața lui domnul Țării Românești cu cei doi fii [cei patru, de fapt, n.n.] ai săi, cu ginerele și cu clucerul său, ținuti în închisoare de două luni, pentru acuzații pe care le-am arătat în altă parte, a poruncit să fie decapitați într-o mică piață din fața aceluia chioșc; ceea ce s-a făcut, sub ochii lui, în chipul următor, și în mai puțin de un sfert de ceas.

Gîdele i-a pus pe toți să stea în genunchi la o oarecare depărtare unul de altul și să-și scoată căciulile din cap; și după ce le-a îngăduit să facă o scurtă rugăciune, a tăiat, mai întîi dintr-o singură lovitură de sabie capul clucerului [a lui lanache Văcărescu, n.n.], apoi al ginerelui [lucru neadevărat, n.n.] și apoi al fiului mai mare [Constantin, n.n.]. Dar când ridică sabia ca să taie capul celui mai tînăr, în vîrstă de șaisprezece ani, acesta cuprins de frică, ceru să i se cruțe viața, primind în schimb să se facă musulman; atunci tatăl său, dojenindu-l și îndemnîndu-l mai bine să moară de o mie de ori, dacă s-ar putea, decît să se lepede de Isus Cristos, numai pentru a trăi cu cîțiva ani mai mult pe pămînt, acesta spuse gîdelui: „*vreau să mor creștin, lovește*”, și îndată gîdele îi reteză capul, ca și celorlalți. În sfîrșit îl decapită și pe tată; după aceea trupurile lor au fost aruncate în mare, iar capetele duse și expuse în fața porții celei mari a seraiului și au rămas acolo timp de trei zile. Așa s-a sfîrșit acest principe nefericit, după ce a cîrmuit Țara Românească douăzeci și șase de ani...”⁶.

Însemnările călătorilor străini despre Țările Române în acele vremuri tulburi, aduc fapte, întîmplări prin care se poate reconstitui o parte a destinului românesc.

NOTE

1. Ștefan, Ionescu. „*Epoca brâncovenească*”, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1981, p. 131.
2. *Călători străini despre Țările Române*, vol. VIII, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983, p. 389.
3. Constantin Șerban, „*Constantin Brâncoveanu*”, București, Editura Tineretului, 1969, p. 171.
4. Ibidem, p. 400, 401, 402.
5. Ibidem, p. 402.
6. Ibidem, p. 527-528.

Un „Cod” ființial românesc: Duhul brâncovenesc (Eseu despre o stare de a fi în universalitate)

De bună seamă că epoca marcată de personalitatea eclatantă a lui **Constantin Brâncoveanu**, un personaj seniorial serenism, a fost și va rămâne în istoria neamului românesc, politică, dar mai ales în cea culturală, o „epocă de aur”. Pragmatic spus: împlinirea augurală a Renașterii românești. Este, fără îndoială, unul din **codurile** ființiale întru dăinuire ale românilor / ale românității.

Despre relevanța epocii lui **Constantin Brâncoveanu**, despre **brâncovenism** ca stare de afirmare a **ethosului românesc** s-a scris cu hărnicie și acribie, și nu mă îndoiesc că se va mai scrie – iată că o fac și eu acum – așadar, s-a încercat și se va mai încerca să se descopere / decripteze secrete ale **duhului brâncovenesc** care, de vreo trei veacuri și mai bine încoace, s-a încrustat indestructibil, mirabil și arhetipal în ADN-ul nostru spiritual.

Îmi scapă de ce unii lideri / formatori de opinie intelectuală, mai ales / mai abitir și cu porniri vituperatoare după anul prăbușirii comuniste 1989, s-au dezlănțuit împotriva **valorilor autentice și cu perspectivă universală** ale românilor, chiar și pe **Constantin Brâncoveanu** privindu-l, **à rebrousse**, ca pe un principe oarecare cu aere de ctitor mimetic decât ca pe un ziditor conștient că ar fi avut o misiune – și a fost cu ardoare conștient – de înălțare, întru **spirit european** constructiv, și politic, și cultural, a patriei sale. Și nu numai cu ardoare a fost, ci și cu program.

Fac aici o paranteză, apropo de pornirile ucigașe de valori ale unor intelectuali români, unii foarte importanți prin operă, de aici și nedumerirea mea, gândindu-mă, în „cazul Brâncoveanu”, la europeanul prin educație și viziune cărturărească stolnic **Constantin Cantacuzino**. Căci este bine de știut faptul că, voindu-și-l pe fiul **Ștefan** urcat pe tronul Țării Românești, a uneltit, cu pără josnică, la Înalta Poartă, pentru a-l pierde – accentuez, a-l pierde, și nu, pur și simplu, a-l înlătura din domnie – pe **Constantin Brâncoveanu**, care **i-a fost și protector și rudă**. Și care fiu, după un an de domnie, va fi, la rându-i descăpățânat, laolaltă cu tatăl său, **Constantin Cantacuzino**, stolnicul, la Istanbul. **Constantin Brâncoveanu** fusese răzbunat astfel tot de hangerul călăului otoman. O, da, eternele trădări și de sine, și ale aproapelui, ale intelectualității rătăcitoare pe la poale de Carpați! Se pare a fi un „păcat originar! Care de la străbunii geto-daci ni se trage, cum bine l-a constatat și **Herodot**. E greu de spus când „intelighenția” valahilor se va lecu de el!

Revin la ceea ce am putea numi **programul renescentist** al voievodului martir **Constantin Brâncoveanu**. Pentru că l-a avut și cu inspirație la așezat cu temei în operă. Să-l înfățișăm în vectorii săi de majoră relevanță.

Sincronizarea diacronică a culturii românești – cu deosebire a artei arhitecturale și a artei picturale – la valorile culturii europene occidentale printr-o, așa cum corect a dezvoltat **Răzvan Theodore** în „**Civilizația românilor între medieval și modern**” (Editura Meridiane, București, 1987, p 63.), „*Înnoire a formelor, tradiționalism al structurilor artistice, privire către un trecut medieval nimbant de glorie basarabească, dar și către contemporanii ce încercau să-și exprime pe calea artei cultura lor superioară și locul de excepție dobândit în societatea munteană*”.

Propensiunea manifestă spre gestul ctitor al unor personaje istorice, din rândul mării boierimi, **Constantin Brâncoveanu** remarcându-se cu strălucire, gest pe care-l regăsim nu numai în zidurile ecleziale, dar și în cele civile, comandate de domnitor (iată un program artistic premeditat / asumat), care cerea făptuitorilor (arhitecți, constructori, pictori) să săvârșească un efort ingenios de originalitate relevantă / relevantă prin uimitoarea **unitate stilistică și semnificativitatea detaliilor spectaculare**. (A se vedea, de pildă, pronaosurile Bisericii Mari de la Curtea Domnească din Târgoviște și bisericii de la Mănăstirea Hurezi cu impresionantele lor tablouri murale votive voievodale, dar și stucaturile palatelor de la Mogoșoaia și Potlogi, o abilitate și sugestivă sinteză orientală – occidentală evidentă în acolada grațioasă a arcaturilor de ancadramente de sorginte persană și în rococoul de inspirație vest europeană al arabescurilor).

Infatigabila „pohtă” – stimulată de **Constantin Brâncoveanu** cu insistență – a creatorilor de artă ai epocii de a se racorda la tendințele postrenascentiste occidentale (brâncovenismul fiind, de fapt, culminarea Renașterii românești) în expresie / expresivitate originală, eludând mimetismul comod și irelevant, o racordare cu metodă, deci, impunând, cum am mai spus în altă parte, o inubliabilă matrice stilistică românească: **DUHUL BRÂNCOVENESC**.

Dr. George Coandă

Profesor Honorificus, Universitatea „Valahia” din Târgoviște

DEMERS BIBLIOTECAR MODERN

Ziua Culturii Naționale marcată și remarcată la Târgoviște într-un mediu academic, cu un public ales

La 15 ianuarie 2014, Universitatea Valahia din Târgoviște, prin Biblioteca Universitară a organizat în parteneriat cu Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, un eveniment dedicat zilei lui Mihai Eminescu și, implicit Zilei Culturii Naționale. Prin manifestările dedicate acestei zile, ne-am dorit să oferim publicului o formulă inovativă și spectaculară de a sărbători un eveniment național. Astfel, profesorul universitar Petre Bârlea ne-a vorbit despre identitatea culturală în contextul globalizării, într-o conferință care ne-a conștientizat importanța acestui fenomen. A urmat un recital de poezie al doamnei Paula Romanescu, o voce importantă a poeziei din țara noastră, membră a Uniunii Scriitorilor. Nu au lipsit nici lansările de carte, moment în care poeții târgovișteni și nu numai, ne-au prezentat cele mai recente realizări ale lor, în materie de literatură scrisă. Și, nu ne-au dezamăgit! O astfel de zi nu se putea încheia decât cu un moment muzical oferit de *Corală Apasionată*, coordonată de dirijorul Florin Badea, care ne-a cântat și încântat sufletul.

Ramona Stanciu

Director Biblioteca Universității „Valahia” din Târgoviște

Gala Biblionet, gala bibliotecarilor din județul Dâmbovița

Programul național BIBLIONET – Lumea în biblioteca mea!, parte a Programului Mondial Global Libraires, finanțat de Fundația Bil & Melinda Gates a reprezentat cu siguranță o filă importantă în dezvoltarea bibliotecilor din țară.

Ce a însemnat acest program și ce inovații a adus în cadrul bibliotecilor s-a putut vedea la sfârșitul celor cinci ani de derulare a acestui proiect. Dotarea bibliotecilor cu echipament tehnologic format din calculatoare, scanere, imprimante, videoproiectoare, formarea profesională, întreaga logistică antrenată în jurul acestui program nu a făcut altceva decât să ducă la dezvoltarea instituției bibliotecii în ansamblu.

Participarea s-a făcut pe bază de proiect desfășurat în mai multe etape și câștigat în funcție de cât de bun și cât de bine argumentat a fost acesta.

Biblioteca „I. H. Rădulescu” Dâmbovița se poate mândri cu faptul că a câștigat acest proiect în primele runde, mai exact în anul 2008, proiect derulat până la sfârșitul anului 2013 în 77 de biblioteci comunale plus Biblioteca Județeană Dâmbovița. Această pondere a situat Dâmbovița pe un loc fruntaș în țară în ceea ce privește derularea acestuia, a cărui valoare doar la nivelul județului nostru a fost de 440 mii dolari.

La sfârșitul anului 2013, după 5 ani de Biblionet în care toți bibliotecarii din biblioteca județeană și din cele 77 biblioteci comunale au participat la diferite cursuri de formare: de la utilizarea calculatorului și inițierea în tainele sale, la dezvoltarea noilor servicii de bibliotecă, formare în advocacy sau scriere de proiecte, până la managementul voluntarilor sau digitale, toate aceste lucruri minunate ne-au dat imboldul de a organiza o Gală Biblionet, în care

biblionet

Lumea în biblioteca mea

**CALCULATOARE CU ACCES
GRATUIT PENTRU PUBLIC**

nu am făcut altceva decât să evidențiem încă o dată beneficiile, dar și „actorii” implicați în derularea lui.

Pentru a răsplăti efortul, implicarea, participarea și realizările din cadrul programului Biblioteca Județeană Dâmbovița în parteneriat cu Filiala ANBPR Dâmbovița au acordat diplome pe două secțiuni: Premii speciale și premii dedicate tuturor bibliotecarilor care s-au format în cadrul cursului Biblionet – Lumea în biblioteca mea!.

Secțiunea premiilor speciale a fost gândită pentru persoanele și bibliotecile implicate în coordonarea programului, printre aceștia numărându-se coordonatorul proiectului în județul Dâmbovița – Andreescu Vlăduț, formatorii din cadrul bibliotecii județene – Faur Ileana, Rotaru Florina dar și bibliotecile orașenești care au jucat un rol important în promovarea acestui proiect. Cealaltă secțiune s-a adresat tuturor bibliotecarilor care au participat la implementarea și la cursurile oferite de Biblionet.

Această gală a marcat cumva sfârșitul acestui proiect atât de ofertant, dar și obligația noastră a bibliotecarilor de a găsi noi oportunități de finanțare, noi provocări, astfel încât misiunea fiecărui bibliotecar să se completeze cu cea a instituției pe care o deservește demonstrând astfel că răspundem tuturor doleanțelor și referințelor utilizatorilor contemporani, făcând din bibliotecă o verigă principală în educația culturii, o oază de liniște și de frumos, iar cartea – instrumentul nostru de lucru să devină oglindă și popas al spiritului spre realizare.

Daniela Iordache
bibliotecar

24 ianuarie 1859 în conștiința românilor – un concurs județean de tradiție

În anul 2009, răspunzând unei inițiative a Colegiului Național „Ienăchiță Văcărescu” din Târgoviște, Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” Dâmbovița a organizat prima ediție a concursului județean dedicat elevilor de liceu „24 ianuarie 1859 în conștiința românilor”. La momentul respectiv, manifestarea s-a dorit o alternativă la simpoziunile și conferințele de celebrare a „Micii Unirii”, organizate în anii anteriori, alternativă mai antrenantă și mai atrăgătoare pentru tinerii utilizatori ai bibliotecii și pentru elevii liceelor dâmbovițene. Concursul, beneficiind de sprijinul Inspectoratului Școlar Județean Dâmbovița, s-a bucurat de un real succes în rândurile elevilor și ale profesorilor de istorie, ajungând în prezent una dintre manifestările culturale de tradiție ale Bibliotecii Județene „I. H. Rădulescu” Dâmbovița, fiind inclusă anual în programul său de animație culturală. Formatul de concurs – o echipă alcătuită din câte trei elevi pentru fiecare instituție de învățământ de nivel liceal, ce răspunde la un set de întrebări tip grilă, alcătuite pe baza informației din manualele școlare – a fost păstrat la toate edițiile. La ediția desfășurată pe 24 ianuarie 2014, au participat un număr de 7 echipe reprezentând Colegiul Național „Constantin Cantacuzino”, Colegiul Național „Ienăchiță Văcărescu”, Liceul Tehnologic de Transporturi Auto Târgoviște, Colegiul Economic „Ion Ghica” Târgoviște, Liceul Teoretic „Petru Cercel”, Colegiul Național „Constantin Carabella”, Liceul Teoretic „Ion Heliade Rădulescu”.

Clasamentul în urma punctajului obținut, a fost următorul: Premiul I – Colegiul Național „Constantin Cantacuzino”; Premiul II – Colegiul Național „Ienăchiță Văcărescu”; Premiul III – Liceul Teoretic „Ion Heliade Rădulescu”; Mențiuni – Liceul Tehnologic de Transporturi Auto Târgoviște.

Dacă la edițiile din anii anteriori, câștigătorii primeau din partea bibliotecii un consistent pachet de cărți, în anul 2014 aceeași instituție a reușit să le asigure premii substanțiale în bani.

În prezent, „24 ianuarie 1859 în conștiința românilor” este singurul concurs pe teme de istorie din Județul Dâmbovița care se bucură de o tradiție neîntreruptă.

Dr. Alexandru Ștefănescu

DIN VIAȚA BIBLIOTECILOR

NICOLAE MELINESCU – un om de televiziune infatigabil

La 31 ianuarie a.c. Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” a fost gazda unui eveniment care a reunit în sala de conferințe un numeros public interesat de secretele televiziunii: studenți în jurnalism la Universitatea „Valahia”, redactori din mass-media dâmbovițene, membri ai Filialei „Ion Heliade-Rădulescu” Dâmbovița a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România și ai Societății Scriitorilor Târgovișteni, ofițeri din Garnizoana Târgoviște și nu numai. Evenimentul a fost prilejuit de prezența la Biblioteca Județeană a omului de televiziune, fără îndoială a „micului ecran”, Nicolae Melinescu, care și-a lansat volumele „*Uriașul care se trezește*” (CA Publishing, 2009) și „*O viziune despre televiziune*” (2013).

Este bine de știut că Nicolae Melinescu este un adevărat „reporter frenetic” care a fost pe fronturile războiului din Vietnam, a călătorit în misiune jurnalistică în „continentul negru” post-colonial, a fost infatigabil corespondent al Televiziunii Române acreditat la Washington DC; a stat „la taifas” cu mari personaje istorice ale lumii politice contemporane (Aga Khan, Ghaddafi, cu secretarii general ai ONU Perez

Cuellar și Boutros Ghali, cu George W. Bush și nu numai); este cel dintâi telejurnalist român laureat al CNN.

Directorul Bibliotecii Județene, prof.univ.dr. Agnes Erich, amfitrionul evenimentului, a recomandat „cartea de vizită” a distinsului invitat, iar veteranul presei târgoviștene-dâmbovițene, omul de cultură George Coandă, a recenzat cele două incitante lucrări prin tematica lor, una, inedită, datorită incursiunii sale acrobice și peremptorii în Africa subsahariană – spațiu supus unor acerbe jocuri de interese geopolitice și geoeconomice, dublat de aspirația la demnitate și independență națională a unor state din această din această zonă, cealaltă, un veritabil manual vizând arta realizării emisiunilor de televiziune, întemeiat pe îndelungata experiență dobândită de oaspete în Televiziunea Română.

Epilogul evenimentului a fost „semnat” de Nicolae Melinescu care a reținut atenția prin informațiile oferite, dezvoltând câteva secvențe memorabile din exemplara sa biografie, și de om de cultură, și de om de televiziune. Aceste mărturisiri au avut darul să producă o profundă impresie.

George Coandă

Dialogul între generații transformă tinerii și vârstnicii în cetățeni europeni activi la bibliotecă

Se spune că, în zilele noastre, prăpastia dintre generații este din ce în ce mai adâncă. Nivelurile de educație și concepțiile diferite nu fac altceva decât să creeze tensiuni între oamenii maturi și cei tineri, iar acest lucru afectează dezvoltarea societății în care trăim.

Există însă și excepții de la regulă, care dovedesc că adolescenții și cei trecuți de prima sau a doua tinerețe pot comunica și lucra foarte bine în echipă. Acest exemplu pozitiv este evidențiat de Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, care, la începutul anului 2013 a reunit pensionari și adolescenți dornici să învețe să depășească barierele societății.

Profitând de faptul că anul 2013 a fost declarat de către Comisia Europeană drept Anul European al Cetățenilor, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița a demarat o activitate menită să-i facă pe dâmbovițenii de toate vârstele să conștientizeze importanța comunicării și a toleranței. Este vorba despre un curs de comunicare, lucru în echipă și intercunoaștere la care au fost invitați să se înscrie toate categoriile de utilizatori ai instituției, de la liceeni până la pensionari.

Obiectivele inițiativei au fost:

- Creșterea gradului de înțelegere, toleranță și respect dintre generații;

- Dobândirea de abilități și aptitudini necesare pentru viața de zi cu zi, atât în rândul tinerilor cât și al pensionarilor, cu ajutorul unor metode nonformale;

- Stimularea implicării tuturor categoriilor de oameni în acțiuni de voluntariat în beneficiul bibliotecii și al utilizatorilor, schimburi de experiență și *peer education*;

- Promovarea educației nonformale ca formă de învățare și stimulente al incluziunii sociale și toleranței;

- Promovarea cetățeniei europene active, a

dialogului intercultural și sporirea sentimentului de apartenență la Uniunea Europeană.

Ideea acestui curs de formare a luat naștere în anul 2012 când, în timpul unor activități de animație culturală desfășurate în județ, bibliotecarii-formatori din cadrul Centrului de formare profesională al Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița au folosit diferite metode interactive pentru a stimula participarea activă a publicului. Astfel, s-a constatat că oamenii din generații diferite, care au experiență de viață și idei diferite, pot lucra foarte bine și frumos împreună, iar pentru asta au nevoie doar de un mic imbold...

Bibliotecarii-formatori au concluzionat că un curs de comunicare, lucru în echipă și intercunoaștere la care să participe dâmbovițenii de vârste diferite ar fi benefic pentru membrii comunității și au fost desfășurate câteva sesiuni de formare pilot în 2012. Datorită succesului înregistrat și numărului mare de persoane care au dorit să participe, inițiativa a fost implementată și în 2013, dar în mod diferit. De această dată, sesiunile de formare au durat mai mult pentru fiecare grupă și s-au folosit metode precum teatrul de improvizație, tehnici de comunicare eficientă în echipă, evaluarea tipului de personalitate și mod de lucru în echipă (evaluarea DISC) și altele.

Participanții cursului de formare „*Dialog nonformal între generații*” au fost tineri liceeni, cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani și oameni maturi (părinții lor, profesori și pensionari). Cu toții au devenit o echipă unită și productivă, cu ajutorul bibliotecarilor. În cadrul cursului, au dobândit cunoștințe și aptitudini care le vor fi utile și în viața de zi cu zi, tinerilor pentru carieră, obținerea unui loc de muncă și integrarea în echipă sau pentru a interacționa cât mai bine cu cei din jur, iar celor trecuți de prima tinerețe pentru a comunica cu cei tineri sau pentru a se integra în alte grupuri sociale. Nu în ultimul rând, participanții au devenit mai atenți la nevoile și felul de a fi ale celor din jur, învățând să empatizeze și să-i accepte pe ceilalți, cu calități și defecte.

Sesiunile de formare au reunit diferite tehnici de comunicare eficientă și lucru în echipă, jocuri de intercunoaștere și metode nonformale de teambuilding. Astfel, cursanții au trecut prin evaluarea personalității și a stilului personal de lucru folosind evaluarea DISC (model psihologic de origine americană prin care oamenii pot descoperi cum sunt atunci când lucrează în echipă, pentru a-și da seama cum trebuie să comunice și să lucreze cu colegii). Ulterior, li s-au prezentat diferite tehnici de lucru și comunicare în echipă, bazate pe trăsăturile expuse în evaluarea DISC. Astfel, participanții au învățat cum pot aborda colegii mai dificili sau de care îi despart diferite bariere: de concepții, vârstă, experiență personală și profesională etc. Cu toții au deprins tehnici de „*public speaking*” (susținerea unui discurs în fața publicului), cu tot ce presupune aceasta (capacitatea de a sintetiza informația, de a capta atenția publicului, de a improviza).

Intercunoașterea a fost posibilă cu ajutorul

jocurilor nonformale de teambuilding, iar creativitatea și spontaneitatea au fost „*eliberate*” prin folosirea teatrului de improvizație. Acesta reprezintă o metodă nonformală potrivită pentru toate categoriile sociale și de vârstă, deoarece toți cei care o utilizează își folosesc la cote maxime potențialul creativ, artistic, imaginația, spontaneitatea și spiritul de echipă.

Tematica cursului și metodele utilizate au fost foarte bine primite de participanți, care au furnizat de fiecare dată un feedback pozitiv echipei. Conform evaluărilor, fiecare dintre ei, indiferent de vârstă, poziție socială sau statut a avut ceva de învățat, iar experiența astfel dobândită au fructificat-o dăruind și altora o parte din ea.

După ce au absolvit cursul, tinerii participanți au devenit voluntari ai Bibliotecii Județene „*Ion Heliade Rădulescu*” Dâmbovița și s-au implicat în proiecte naționale și internaționale implementate de această instituție. Seniorii au devenit și ei voluntari, implementând un proiect prin care doresc să inițieze alți seniori, mai puțin norocoși, în tainele utilizării computerului. Ei sunt sprijiniți în această nobilă inițiativă chiar de către tinerii voluntari alături de care au participat la cursul de comunicare, lucru în echipă și intercunoaștere.

Iată cum 2013 – Anul European al Cetățenilor le-a oferit dâmbovițenilor de toate vârstele șansa să devină activi și să schimbe în bine atât viața lor, cât și a semenilor. Biblioteca Județeană „*Ion Heliade Rădulescu*” Dâmbovița le mulțumește pentru participare și le urează mult succes în activitățile viitoare!

Vlăduț Andreescu

Metodist

Inițiere în utilizarea calculatoarelor și socializare virtuală pentru persoane aflate în situații deosebite (Curs susținut de Fundația „Andrei” Târgoviște, în parteneriat cu Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița)

„Tot ceea ce nu avem de la naștere și de care avem nevoie când suntem mari, ne este dat prin educație. Această educație ne vine de la natură, de la oameni sau de la lucruri”. (Jean Jaques Rousseau)

Pornind de la acest citat frumos despre educație, sunt bucuroasă să vă împărtășesc în câteva rânduri activitățile ce au loc la noi în oraș, prin inițiativa Fundației Andrei. Sunt deja 4 ani de când doamna Victoria Harhoiu, președintele Fundației „Andrei”, întreprinde activități și susține cursuri de inițiere în socializarea virtuală pentru persoanele defavorizate (pensionari sau persoane fără loc de muncă). Începând cu data de 9 octombrie 2011 la Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița au loc săptămânal cursuri de inițiere în utilizarea calculatoarelor și socializarea virtuală.

Așadar, în prezent ne mândrim cu 8 serii de cursuri care au avut deja loc, toate susținute cu sprijinul Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu”, voluntarilor Fundației precum și cu sprijinul Centrului EUROPE DIRECT Târgoviște.

Pensionarii prezenți la acest curs au avut posibilitatea să învețe tainele calculatorului, de a intra în lumea digitalului și a tuturor posibilităților de comunicare pe care mediul virtual ți-l oferă. Putem vorbi, la acest moment, de cursanți pregătiți care știu să folosească elemente de utilizare ale programului Word, motoarelor de căutare Google, sau a platformelor Facebook, Yahoo Mail precum și Youtube. Fiecare participant, sub îndrumarea atentă a voluntarilor și a reprezentanților Fundației, a putut să învețe și să dobândească abilități necesare utilizării computerului. În aceeași măsură cursanții au

avut ocazia să își creeze conturi personale atât pe Yahoo Mail sau Facebook, conturi pe care ulterior le-au gestionat singuri.

Iată câteva dintre părerile participanților cu privire la acest curs:

„Sunt bucuros să mă număr printre cei care au fost inițiați în tainele folosirii calculatorului aici la bibliotecă. Mi-a plăcut absolut tot ce am descoperit folosindu-l; mi-a plăcut și atmosfera prietenoasă creată atât de voluntari cât și mediul elevat al bibliotecii. Din acest motiv mi-am achiziționat un calculator care să mă ajute să socializez și de acasă”. (Alecsandru Matei, pensionar).

„Acum pot vorbi mai des cu fiica mea, care locuiește în Spania, prin intermediul Facebook-ului”.
(Maranda Cocos, pensionară).

„Am propriul meu cont de e-mail, reușind astfel să primesc și să transmit informații utile și frumoase”. (Melania Vătafu, pensionară).

„Sunt o gospodină dedicată, însă acum împărtășesc noi rețete cu prietenele utilizând internetul”. (Raisa Opalcu, pensionară).

„Recuperarea mea după o operație grea, s-a produs mai repede și fără traume, datorită integrării mele în activitatea cursului de inițiere în utilizarea calculatoarelor și socializarea virtuală, susținut de Fundația Andrei. Mulțumesc pe această cale voluntarilor Irina Gabriela Tudor și Oana Grigore Stan”. (Valeria Constantinescu, pensionară).

Acestea sunt doar câteva din opiniile celor care au beneficiat de cursul organizat de noi. Fericirea, mulțumirea și recunoștința pe care acești oameni le-au exprimat cu privire la noile lucruri pe care le-au învățat, sunt extraordinare. Sunt fericită să fiu una dintre persoanele care au simțit emoția, ambiția și determinarea acestora de a persevera în deprinderea acestor abilități.

Sunt câțiva oameni care au avut răbdarea necesară și plăcerea de a fi un mic îndrumător pentru acești oameni speciali. Este vorba despre voluntarii fundației cărora vrem să le mulțumim: Irina Gabriela Tudor, Oana Grigore Stan și Rizea Maria.

Venirea Primăverii ne-a adus încheierea unei noi serii de cursanți, însă suntem pregătiți să îi primim pe cei care doresc să își îmbogățească cunoștințele, să dobândească noi și noi abilități, moderne, necesare socializării, transmiterii, culegerii și de ce nu, a prelucrării de informații.

Prin urmare, vă invităm pe cei care sunteți interesați, să vă înscrieți începând cu data de 18 martie 2014 la un nou curs GRATUIT de inițiere în utilizarea calculatorului. Cursul va începe în data de 5 mai 2014, ora 14:00, la Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița care ne pune la dispoziție baza materială și un mediu ambient minunat.

Înscrierile se pot face la:

Telefon: 0345103643, 0730247473

E-mail: fundatia_andrei@yahoo.com

Facebook: fundatia.andrei.5@facebook.com și < Fundația Andrei Târgoviște >

SITE <http://fundatiaandrei.wordpress.com/>

Închei îndemnându-vă să luați în calcul că dezvoltarea și evoluția personală nu cunoaște bariere. Suntem „datori” să ne bucurăm și să primim tot ceea ce viața ne oferă.

Ca și voluntar al Fundației Andrei îmi exprim recunoștința față de voi toți care ați participat și beneficiat de resursele puse la dispoziție de acest ONG și de Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, dar și celor care au ajutat

în concretizarea tuturor acestor activități, președinta Fundației „Andrei” – Victoria Harhoiu. Aduc din nou aceleași mulțumiri doamnei manager al Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, Agnes Erich, managerului Centrului EUROPE DIRECT, Vlăduț Andreescu, precum și gazdei sălii multimedia unde are loc cursul nostru – bibliotecar Raluca Rusu.

Mădălina Olteanu

voluntar al Fundației „Andrei” Târgoviște

BIBLIOTECA COMUNALĂ MĂTĂSARU, DE LA VECHI LA NOU...

„Tot ce e nou se presupune a fi și măreț”

Marcus Cornelius Tacitus

Biblioteca Comunală Mătăsaru, singura instituție culturală de interes din Comuna Mătăsaru, este o bibliotecă de tip enciclopedic pusă în slujba comunității locale, având misiunea de a servi interesele de informare, studiu, educație, lectură și recreere, oferind acces liber, gratuit și nediscriminatoriu la informație și cunoaștere prin resursele de care aceasta dispune: colecții, tehnologie, personal.

Biblioteca a fost înființată în anul 1966 funcționând în Căminul Cultural din satul Tețcoiu. În anul 1991 este mutată în localul fostei primării din același sat, iar în 1998 își desfășoară activitatea în satul Crețulești, în clădirea unde funcționează și o grădiniță pentru copii. În anul 2013 își schimbă din nou locația, de această dată în spațiul primăriei nou – înființate din satul Crețulești.

Ca instituție publică ce face parte integrantă din sistemul informațional național, Biblioteca Comunală Mătăsaru se preocupă permanent de îmbunătățirea, diversificarea și modernizarea serviciilor, inițiind și derulând în acest sens activități culturale, parteneriate și proiecte. În anul 2013 biblioteca face primul pas către modernizare, alăturându-se programului „Biblionet – lumea în biblioteca mea”, programul care a însuflețit și alte 78 de biblioteci și încă 6 filiale ale acestora numai în județul Dâmbovița. Astfel, din luna iunie a anului precedent, cetățenii comunei beneficiază de servicii moderne care oferă acces gratuit la Internet. Lucrul care i-a încântat cel mai mult pe utilizatori este faptul ca rețeaua din interiorul bibliotecii este wireless și oricine se poate conecta folosind telefonul mobil sau laptopul personal. Acest serviciu modern, dar și faptul că biblioteca își desfășoară în prezent activitatea într-un spațiu în care sunt asigurate toate condițiile necesare unei bune funcționări, au sporit vizibilitatea bibliotecii în comunitate și implicit interesul cetățenilor pentru serviciile oferite de această instituție. Dotarea bibliotecii cu echipamente moderne a făcut posibilă desfășurarea unor *cursuri de inițiere în utilizarea calculatorului* pe categorii de vârstă, *concursuri de creație virtuală* folosindu-se diverse programe de editare online, organizarea unor evenimente care au inclus *prezentări power-point*, *vizionări de filme* sau chiar *audiții muzicale*. Cele mai îndrăgite, în special de copii, sunt programele desfășurate pe perioada vacanțelor și care cuprind o gamă diversificată de activități: *atelier practice*, *cursuri de limba engleză distractivă pentru juniori*, numeroase *jocuri educative* realizate în grup sau individual, precum și acțiuni menite să le stimuleze interesul pentru lectură.

Un alt element de modernitate întâlnit în spațiul bibliotecii îl reprezintă punctul de informare europeană înființat de curând, în urma parteneriatului încheiat cu centrul de informare europeană EUROPE DIRECT Târgoviște, care pune la dispoziția cetățenilor o serie de materiale informative pe teme europene pentru toate nivelurile de vârstă. Astfel, cei interesați au ocazia să-și cunoască drepturile lor ca cetățeni europeni, dar și informații privitoare la programe și proiecte cu finanțare europeană.

În urma acestor schimbări produse într-un timp relativ scurt, Biblioteca Comunală Mătăsaru a căpătat parcă o nouă identitate, este acum un spațiu animat, viu, în concordanță cu cerințele actuale ale comunității...

Vă așteptăm să ne vizitați!

Denisa Bodi

bibliotecar

BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ TITU – OAZĂ DE CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚIE

Barbara Tuchman spune: „Cărțile sunt cărăușii civilizației. Fără cărți, istoria este mută, literatura nu are glas, știința este paralizată, iar gândirea și meditația suspendate”. Biblioteca Orășenească Titu este una dintre cele mai importante instituții culturale din orașul Titu și are menirea de a pune în fața cititorului prilejuri de cunoaștere și descoperiri.

Ea are misiunea de a oferi utilizatorilor săi: informare, studiu, educație, lectură și recreere, acces liber, gratuit și nediscriminatoriu la informație și cunoaștere prin baza de date a colecțiile pe care le deține.

Obiectivul prioritar al bibliotecii este atragerea la lectură a unui număr cât mai mare de locuitori, punând la dispoziția acestora lucrări de referință din toate domeniile cunoașterii și totodată de a satisface toate cerințele și nevoile de lectură, informare și documentare.

Alte obiective ale activității noastre sunt: colaborarea cu instituții și organizații pentru a participa la acțiuni, dezbateri, seminarii, conferințe destinate aducerii informației mai aproape de cetățeni; colaborarea cu mass-media; oferirea serviciilor de informare ajustate la nevoile locale; oportunitatea cetățenilor de a cunoaște legile și normele europene.

Ca punct de informare europeană, Biblioteca Orășenească Titu pune la dispoziția utilizatorilor săi materiale și informații care pot fi accesate vizitând site-ul oficial al Uniunii Europene –

europa.eu – sau al centrului EUROPE DIRECT Târgoviște, instituție care funcționează în cadrul Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu” Târgoviște.

Prin Programul Național „Biblionet-Lumea în biblioteca mea!”, am reușit să atragem către bibliotecă mult mai mulți utilizatori, dar am câștigat și numeroși parteneri cu sprijinul cărora am organizat numeroase și frumoase activități de animație culturală.

Datorită acestui program, Biblioteca Orășenească Titu este dotată cu tehnică IT de ultimă generație și mereu la dispoziția utilizatorilor săi de toate vârstele.

Anul 2013 a fost unul plin de activități de animație culturală. Cu titlu de exemplificare, enumerăm: activități de comunicare a colecțiilor sub forma de expoziții, întâlniri cu scriitori, dezbateri, simpozioane, conferințe. Un instrument deosebit de util pentru planificarea acestora a fost „Calendarul evenimentelor socio-culturale”, elaborat de Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița.

De menționat este și faptul că în 2013 Biblioteca Orășenească Titu a derulat proiectul „Biblioteca mea e cea mai COOL-turală!”, finanțat de Fundația IREX România prin Programul Național BiblioNet. Proiectul a fost desfășurat în parteneriat cu alte trei biblioteci locale și Biblioteca Județeană și coordonat de metodist Vlăduț Andreescu.

Momentul cel mai important al activităților de animație culturală din cadrul Bibliotecii Orășenești Titu a fost săptămâna 16-20 decembrie 2013. Evenimentul a fost denumit și „Săptămâna porților deschise”, pentru că în această perioadă am sărbătorit Zilele Bibliotecii Orășenești Titu.

Într-o atmosferă de basm parcă ruptă dintr-o carte, Biblioteca Orășenească Titu a fost organizatoarea unor evenimente culturale de mare amploare. Redăm mai jos câteva imagini și detalii de la evenimente.

*Crăciunei și Crăciunițe,
Au sosit de prin nămeți,
Să aducă o urare*

La toți care-au fost prezenți.

Elevii clasei a III-a B, de la Școala Gimnazială „Pictor Nicolae Grigorescu”, coordonați de Alexandra Cosmete, au încântat publicul cu minunate colinde românești.

Clasa a IV – a B, de la Școala Gimnazială „Pictor Nicolae Grigorescu”, coordonată de d-na înv. Cornelia Olaru, a adus în sufletele noastre – Magia Crăciunului –, punând în valoare a ce este mai curat și pur – COPILĂRIA.

Biblioteca Orășenească Titu – punct de informare europeană a fost gazda unei activități inedite dedicată sărbătorilor de Crăciun, organizată și coordonată de către învățătorii: Antoaneta Alexandru și Gheorghe Alexandru, clasa a IV-a a *step by step*, de la Școala Gimnazială „Pictor Nicolae Grigorescu” – Titu. Momentul a culminat cu „Oda eroilor căzuți la Revoluția din decembrie 1989”.

Cu lerui ler și crengi de măr, cu magi și îngerași, elevii clasei a la C, înv. Tatiana Tudor, de la Școala Gimnazială „Pictor Nicolae Grigorescu”, au susținut unul dintre cele mai

frumoase momente dedicate Nașterii Mântuitorului Iisus Hristos.

În data de 19 decembrie 2013, Biblioteca Orășenească Titu, a fost gazda unui eveniment de amploare – Conferința „Călători prin Munți” organizată de Asociația de Turism „Chindia” din Târgoviște, în parteneriat cu Școala Gimnazială „Pictor Nicolae Grigorescu”.

Programul a cuprins:

- Asociația de Turism „Chindia” (A.T.C. 30) în an aniversar;
- Expediție În Mont Blanc;
- Prezentarea unor piese de echipament folosite în timpul expediției;
- Maratoane montane;

Parteneri: Școala Gimnazială Pictor Nicolae Grigorescu; Primăria Orașului Titu; Biblioteca Orășenească Titu, Asociația de părinți „Nicolae Grigorescu” Titu.

Zilele bibliotecii au culminat cu un spectacol dedicat tradițiilor și obiceiurilor de Crăciun, lansare de carte prof. Iulia Pârvu – *Întoarcere la rădăcini* și Alex Vâlcu – *Prietenii Copilăriei*. La acest eveniment au participat consilieri locali, scriitori, învățători – Dumitrescu Manuela, Olaru Cornelia, Cosmete Alexandra, Băcanu Simona, Marin Maria, Tudor Tatiana, Mirescu Oana, Alexandru Antoaneta, Alexandru Gheorghe, Marin Alexandra; bibliotecari precum: Toboșaru Vasilica – Biblioteca Publică Potlogi, Marinică Gabriele – Biblioteca Publică Costeștii din Vale, Ioniță Eugenia – Biblioteca Publică Odobești, Gogoiu Luminița – Biblioteca Publică Pucioasa, copii, tineri și cetățeni ai orașului Titu, voluntari.

Nicoleta Liliana Grigorescu
bibliotecar

PATRIMONIU

Bibliotheca Mellicensis

De când am citit romanul *Numele trandafirului*, de Umberto Eco (în 1984, la publicarea sa în limba română, la Editura Dacia din Cluj-Napoca, în traducerea lui Florin Chirițescu) am dorit să vizitez *Stift Melk*, mănăstirea catolică austriacă de la Melk, deși „Edificiul” și biblioteca sa, descrise în roman, nu acolo au fost localizate de autor. Legătura dintre această carte și Melk este că în faimoasa abație își scrie Adso, naratorul povestirii, amintirile la bătrânețe. Acolo este rememorată întreaga istorie a bibliotecii interzise.

Intriga romanului se bazează pe interdicția accesului la o anume cunoaștere. Curiozitatea celor care vor să atingă cartea ascunsă are ca preț însăși viața. Edificiul – bibliotecă – turnul abației în care se petrece acțiunea este conceput ca un labirint plin de capcane, în care nu se poate orienta decât inițiatul-paznic. El conține comori intelectuale și artistice, dar este intangibil. Este un fel de seif, gândit nu atât să protejeze valorile, cât să le facă inaccesibile profanilor. Ideea care guvernează această bibliotecă este *cenșura*, nu *comunicarea*. Planul construcției urmărește să dezorienteze pe oricine n-ar fi capabil să-i pătrundă tainele, „cheile”, simbolurile. Aspectul însuși intimidează: „prin poziția sa de neatins” este o adevărată fortăreață „în stare să umple de spaimă pe călătorul care s-ar fi apropiat (...) Oricum nu voi spune – povestește personajul-martor, Adso din Melk (Adso von Melk) – că ea te-ar face să nutrești sentimente de bucurie. Mie mi-a provocat spaimă...”

Biblioteca-citadelă, cu intrări ascunse, este concepută de un spirit malefic, neiubitor de lumină, claritate și mai ales de bucurie. De altfel, cartea oprită, cartea ucigașă, este tocmai o carte despre răs.

Am ajuns în cele din urmă și eu, asemenea autorului celebrului roman, „în apropiere de Melk, unde și azi, perpendicular pe brațul fluviului, se ridică atât de frumosul Stift, de mai multe ori restaurat de-a lungul secolelor.”

Așezată pe o stâncă, deasupra unui afluent al Dunării, râul Wachau, celebra abație este un impresionant ansamblu baroc, recent restaurat, respirând opulență, tradiție și cultură.

Istoria locului se pierde în negura veacurilor. Romanii au construit aici o fortificație cu un port flu-

vial. Slavii migratori l-au botezat *Melk*, ceea ce înseamnă „râu liniștit”, cum este și azi acest curs de apă ce se varsă în Dunăre. Carol cel Mare a donat aici feude, nobilii din familia Babenberg au construit un castel fortificat, iar primii călugări sunt menționați abia la început de secol XI. Adevărata dezvoltare a așezământului monahal începe însă în 1089, odată cu stabilirea călugărilor benedictini în castelul donat de Leopold al II-lea de Babenberg. Vechiul ordin religios, fondat de Benedict de Nursia, în anul 529 la Montecassino, și-a desfășurat activitățile religioase, culturale și educaționale fără întrerupere, de la 21 martie 1089, până acum. De altfel, în marea abație funcționează și în prezent o instituție de învățământ, școala datând din secolul al XII-lea.

Se știe că benedictinii se dedicau cu acribie, în scriptoriile lor, activității de copiere și ornare a manuscriselor, de stabilire filologică a textelor vechi, muncă foarte laborioasă, de unde și sintagma „răbdare (trudă) de benedictin”.

Așa cum se arată azi, construcția barocă a întregului ansamblu și a bibliotecii sale, se datorează inițiativei abatelui Berthold Dietmayer, conducător între 1700 și 1739. Concepția și realizarea lucrărilor se datorează arhitectului Jakob Prandtauer. Un artist italian, Antonio Beduzzi, s-a ocupat cu decorațiile interioare, iar biserica abației a fost pictată de un austriac, Johann Michael Rottmayr. Mănăstirea de la Melk are, așadar și o *Bibliotecă* faimoasă, plasată, în cadrul marelui ansamblu cu „catedrală”, curți interioare colonade, săli monumentale și statui baroce, în așa fel încât, după ce traversează sălile *Muzeului* (reorganizat în 2001), în care sunt expuse comori de artă din colecțiile așezământului, vizitatorul poate pătrunde în opulentul spațiu al bibliotecii, de unde coboară pe o scară în spirală, direct în biserica abațială.

Unul dintre spațiile cele mai importante dintr-o mănăstire benedictină este tocmai cel dedicat adăpostirii cărților. La Melk sala monumentală a bibliotecii este dominată de plafonul pictat în 1731-1732 de Paul Troger. Este o reprezentare alegorică a Credinței, iar compoziția include cele patru „virtuți cardinale” – prudența, dreptatea, curajul și temperanța. Patru statui din lemn aurit, provenind

din vechea bibliotecă, grupate câte două de-o parte și de alta a celor două uși, simbolizează teologia, filosofia, medicina și dreptul. De jur împrejur, de la parchet la plafon, rafturile de lemn aurit conțin volume în splendide legături de piele. În pofida strălucirii ornamentelor, plafonului pictat în *trompe l'oeil* și cotoarelor aurite ale volumelor din rafturi, care încântă mulțimea de turiști neavizați, nu acolo se află adevăratele valori. Acestea nu sunt prezentate publicului, ci sunt conservate în zone mai puțin accesibile (depozitele bibliotecii).

În 1989, cu ocazia aniversării a nouă secole de prezență benedictină la Melk, a fost publicat un catalog monumental (*900 Jahre Benediktiner in Melk Jubiläumsausstellung 1989*), realizat de mai mulți profesori universitari și cercetători, doctori în științe, istorici și istorici ai artei, în care sunt descrise și reproduse importante valori din colecțiile Bibliotecii (*Melker Stiftsbibliothek/Bibliotheca Mellicensis*). În afara patrimoniului de artă, reprezentativ pentru epocile de dezvoltare ale așezământului, păstrate în diverse săli și în colecțiile muzeului abațial de la Melk, *Bibliotheca* deține exemplare de referință pentru istoria cărții manuscrise și a tiparului. În fondurile sale se află 1800 de manuscrise, 750 de incunabule, 1700 cărți de secol XVI, 4500 din veacul următor și 18.000 titluri publicate pe parcursul secolului al XVIII-lea. La acestea se adaugă numeroase arhivalii, documente istorice, din diverse epoci, cum ar fi cele din 1475 – 1476 despre victoriile lui Ștefan cel Mare împotriva armatei otomane, documente semnalate în mai vechile cataloage ale bibliotecii (cum ar fi cel din perioada barocă – *Bibliotheca Mellicensis*, de Martin Kropff, Viena, 1747).

În privința manuscriselor, cel mai vechi datează din secolul al IX-lea. Este un *Calendar* („De temporibus” și „De natura rerum”), operă a călugărului englez Beda Venerabilul (672/3 – 735), scris pe pergament, realizat în scriptoriul altei mănăstiri – St. Germain din Auxerre. Monahii medievali au perpetuat prin copiere și multe pagini din literatura Antichității greco – romane. În biblioteca de la Melk se păstrează un manuscris din secolele X – XI, cu una din operele lui Vergiliu (Publius Vergilius Maro) – *Ludi libellus*.

Din secolele XII – XIII se conservă mai multe lucrări copiate și ornate în chiar scriptoriul mănăstirii de la Melk, de copiiști al căror nume – Hermanus, Otto, Burkhard ș.a. sunt însemnate pe foile unor codexuri de la 1230 ce cuprind *Comentariile Sf. Ieronim* (la profeții Isaia, Ieremia, Daniel, Amos, Ioil, Avacum, Zaharia și Maleahi). Între 1224 și 1247 a fost copiată *Regula Benedicti*, de la 529, cea în care viața comunitară monastică trebuie să se împletească strâns cu rugăciunea, munca și studiul (Ora et labora et lege). Tot din cel de al XII-lea veac provine

Catholiconul lui Johannes Januanensis (de Janua), manuscris italian (toscan) pe pergament, cu un duct deosebit și ornamente sobre, opera unui teolog (mort în 1298) ce va fi tipărită la Mantua în perioada incunabulară de către un tipograf originar de pe meleagurile noastre – Toma Transilvanul din Sibiu (Toma Septemcastrensis de civitate Hermani).

Un fragment dintr-o copie a poemului epic german – *Nibelungenlied* (Cântecul Nibelungilor), scrisă pe la 1300, a fost descoperit recent, 1997, în legătura unui manuscris medieval târziu și se păstrează printre comorile de seamă ale bibliotecii.

Constituite în timp, fondurile și colecțiile marilor biblioteci se aseamănă cu straturile unui sit arheologic, fiecare epocă fiind reprezentată prin specificul publicațiilor păstrate pe rafturi. Astfel, la Melk, în secolul al XV-lea s-a manifestat un fenomen teologic și cultural, așa numită Reforma Melk, cu reverberații benefice în mediul monastic austriac. Dintre lucrările scrise, copiate sau recopiate la Melk, amintim textele de la 1440-1447 despre spiritul acestei reforme, scrise de Johannes Schlitpacher (*Postilla; Praxis regularis vitae; Manuale Viaticum*). Privitor la alte cărți ale acestei epoci mărturie stă *Bibliothekskatalog*, catalogul manuscris al bibliotecii de la 1483.

Să nu se creadă însă că în colecțiile de la Melk se află numai scrieri teologice. În chiar mijlocul sălii baroce a bibliotecii, pe care am descris-o mai sus, sunt amplasate mese-vitrină în care pot fi văzute lucrări de astronomie, fizică și matematică, unele manuscrise, altele imprimate. Ele ilustrează faptul că în lumea monastică exista interes și pentru o altfel de cunoaștere a lumii prin colecționarea și conservarea unor lucrări cu caracter științific. De altfel acest interes face ca în aceeași sală să se găsească și câteva globuri pământești datând din secolele trecute.

Abația de la Melk și Biblioteca sa au supraviețuit vremilor, atât sub împăratul Iosif al II-lea, când multe așezăminte ecleziaste au fost „reformate și dizolvate”, în timpul războaielor napoleoniene, cât și în anii Anschluss-ului, reîntregirii / anexării Austriei de către Germania nazistă.

Întregul ansamblu de grădini, palate, obiecte de artă, manuscrise, imprimate, statui și fântâni, împreună cu magnifica priveliște ce se deschide de pe terasele de la Melk, împreună cu facilitățile oferite vizitatorilor, începând cu vasta parcare și terminând cu plăcutele cafenele de la intrarea în grădinile ce preced monumentul istoric, explică neîncetata afluență a turiștilor din întreaga lume care vin să descopere acest loc și pleacă îmbogății sufletește, îmbogățind la rândul lor așezământul.

Dr. Gheorghe Buluță

Fatumul dâmbovițean al familiei Iacobson

De-a lungul secolului al XIX-lea, contactele româno-ruse s-au extins în țările române, un rol determinant în acest sens, avându-l pătrunderea trupelor ruse (conținând și ofițeri de origine germană) pe teritoriul românesc, în timpul campaniilor din războaiele antiotomane din primele trei decenii ale secolului. În acest context, în județul Dâmbovița s-a stabilit în jurul anului 1830, familia Iacobson, al cărei prim membru se pare că a fost colonelul Arnold von Iacobson, un german din Curlanda de religie evanghelică, care se remarcă în războaiele napoleoniene, apoi ajungând în Principatele române în timpul războiului ruso-otoman din 1828-1829, și ulterior devenind adjutantul generalului rus Pavel Kisseleff¹. În calitate de colonel, Arnold von Iacobson a contribuit la punerea bazelor armatei românești în timpul domnitorului Țării Românești, Alexandru D. Ghica (18 iulie 1834 – 14 octombrie 1842), când a fost înființat Ștabul Domnesc (Statul Major Princiar), îndeplinind funcția de aghiotant al domnitorului între anii 1839-1841². Polcovnicul Arnold von Iacobson, era un însemnat cavaler din armata rusă, posesor a mai multor ordine, din care amintim: Ordinul Sf. Ana clasa a II-a, Ordinul Sf. Vladimir clasa a IV-a cu medalia campaniei anilor 1828 și 1829, Ordinul Crăiei Prusiei pentru merit și cu otomanicescul Ordin Ostășesc în brilianturi³. De numele lui Arnold von Iacobson se leagă și înființarea unei Societăți de Agricultură (era ales în funcția de vice-președinte al societății), o fermă model în Pantelimon și o școală (alături de Scarlat Rosetti și Ion Câmpineanu, preda cursurile de agricultură și silvicultură), la 12 ianuarie 1835, din inițiativa lui Petrache Poenaru și cu sprijinul lui Ion Câmpineanu, a banului Mihail D. Ghica, fratele domnului, dr. I. Zucker și dr. Mayer, medicul Curții Domnești⁴.

Fiind cârmuitor la Brăila⁵ între 1838-1848 (mai), se pare că Arnold von Iacobson a întemeiat în județul de la malul Dunării un sat de „germani” de confesiune protestantă ca și el (~30 familii prusace duse în 1844), pe care l-a denumit simbolic „Iacobson”, așezare care s-a menținut în catagrafia județului până în jurul anului 1918⁶. În anul revoluționar 1848, Arnold von Iacobson devenea aghiotant al domnitorului Gheorghe Bibescu (1842-1848), și purta corespondență cu Constantin Cantacuzino, căruia îi transmitea la 27 septembrie, în numele guvernului, aprecierea pentru zelul depus și încrederea executivului⁷.

Colonelul Arnold von Iacobson a fost căsătorit cu Ana Karpoff (1798-1878), directoare a Școlii Centrale de fete din București între anii 1852-1857⁸, având împreună 7 copii: 3 băieți și 4 fete (Ecaterina, Olga, Maria și Sofia), băieții aflându-se mai mult sau mai puțin în slujba Rusiei ca diplomați. Astfel, Victor Iacobson, decedat în octombrie 1873 și înhumat în Cimitirul Bellu din București⁹, a îndeplinit funcția de secretar al Agenției Diplomatice Ruse la Mostar, în timp ce Voldemar (Vladimir) și Alexandru au activat și s-au stabilit în România. Voldemar (Vladimir) Iacobson (1834-1894) activează ca inginer hotarnic, cumpărând în 1882 de la Zinca Zărăfeasca¹⁰ moșia Bărbuleț-Râu-Alb din județul Dâmbovița, conform Ordonanței Tribunalului Dâmbovița nr. 583 din 17 noiembrie 1882¹¹. De asemenea, se pare că Voldemar Iacobson a cochetat cu gazetăria, publicând mai multe articole în ziarul vremii. Astfel, la 8 februarie 1863 scria la Bărbuleț – Dâmbovița un articol despre prioritățile societății românești, în care considera ca primordiale, dezvoltarea modernă a agriculturii prin achiziționarea unor unelte moderne și ridicarea gradului general de cultură a populației¹². În 1866, Voldemar Iacobson, într-un amplu articol critica ideile susținute de C.A. Rosetti în „Românul” vis-a-vis de intenția Rusiei de a interveni în Principatele Unite în caz de tulburări interne, și aproba detronarea lui Al. I. Cuza, considerat protejat al lui Napoleon al III-lea¹³. Un an mai târziu, Voldemar Iacobson a publicat un nou articol de pe poziții conservatoare, din care aflăm că acesta considera Constituția de la 1866 ca fiind mult prea liberală față de gradul de civilizație al poporului¹⁴. Nici conflictele militare nu au fost ocolite, astfel că în 1870, Voldemar Iacobson publica în „Revista Militară Română” aprecieri privind rolul puterii militare și a războaielor în evoluția istorică a societății, interpretând în nume propriu războaiele franco-rus din 1812 și franco-prusac de la 1870¹⁵. Spre sfârșitul vieții, Voldemar Iacobson s-a angajat și în lupta politică, înscriindu-se la 30 ianuarie 1883 la Colegiul II pentru listele electorale viabile ale Senatului României, însă cererea i-a fost respinsă de către consiliul comunal al urbei Târgoviște în ședința din 9 februarie 1883¹⁶.

Alexandru Iacobson, fiind vorbitor de rusă, franceză și germană, s-a aflat întreaga viață în slujba diplomației țariste, funcționând în calitate de consul la Iași și București, drept care a fost și

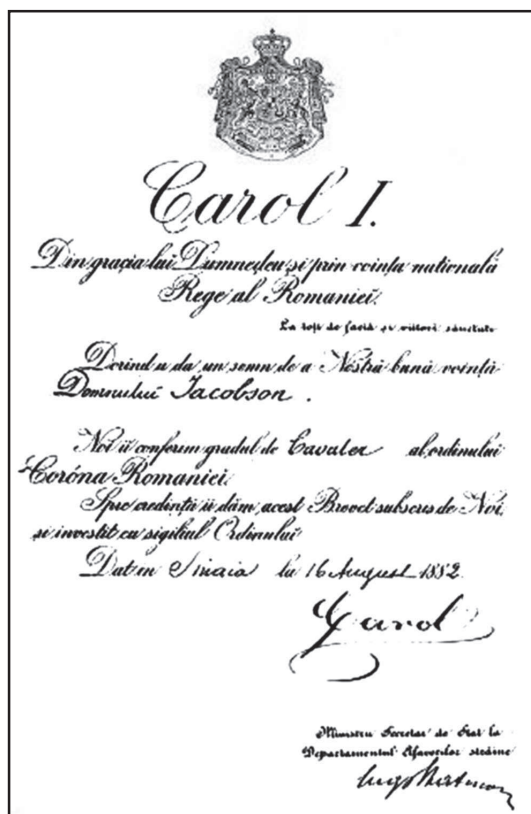
decorat ulterior de Ludovic al IV-lea de Hessa cu ordinul Sf. Filip la 30 iulie 1877¹⁷, și cu cel de cavaler al ordinului Coroana României de către regele Carol I la 16 august 1882¹⁸. La București, a deținut funcțiile de cancelar al agenției ruse în perioada 6/22 februarie 1868-4/22 septembrie 1870, și secretar al legației în perioada 4/22 septembrie 1870 – 10-22 septembrie 1873¹⁹.

La 14/26 februarie 1879, odată cu votarea în Parlament a legii suplimentare privind legațiile și consulatele române care să restructureze „reprezentățiunea diplomatică”, conform cu noua poziție internațională a României²⁰, erau înființate 11 legații diplomatice românești în Europa, printre care și cea de la Petersburg la 10 octombrie 1878²¹. În acest context, baronul Stuart era numit de către Alexandru al II-lea, ministru rezident pe lângă „Alteța Sa Regală, Monseniorul Prinț Carol I al României”, iar generalul Ion Ghica devenea trimisul extraordinar și ministru plenipotențiar al României la Petersburg, funcție pe care o va ocupa până la moarte în martie 1881²².

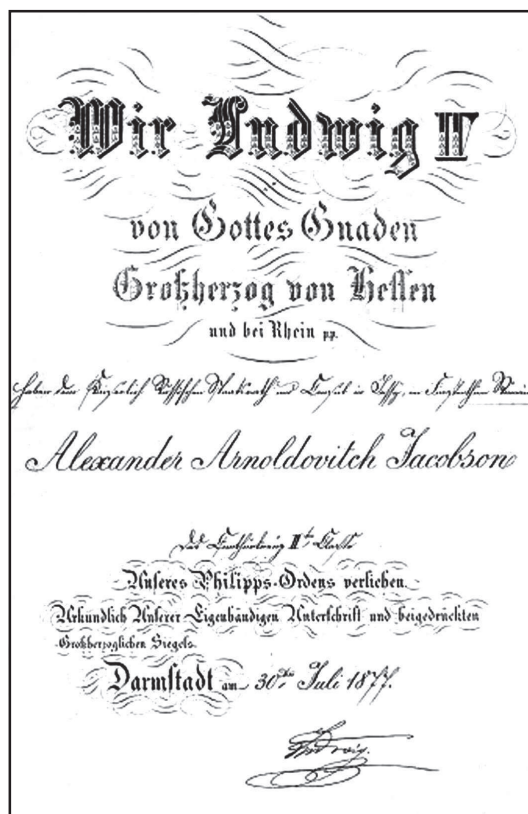
În perioada februarie 1879 – decembrie 1880, Alexandru Iacobson a asigurat interimatul la conducerea legației ruse de la București, ca urmare a rechemării baronului Dimitrie Stuart, având funcția de însărcinat cu afaceri la București, fiind chemat chiar de câteva ori la prințul Carol I²³, iar în 1883, era consul general al Rusiei la Salonic. În

fondul familial Iacobson aflat la Serviciul Județean al Arhivelor Naționale, filiala Dâmbovița și studiat de noi, un loc aparte îl ocupă corespondența primită de la Alexandru Iacobson în perioada în care a funcționat în calitate de consul la Iași, de la baronul Henric Henricovici Offenbergh (1868-1872), primul diplomat rus acreditat la București, Ivan Alexeevici Zinoviev, succesorul lui Offenbergh la București (1872-1876), diplomații ruși N.T. Lubomir și M.de Bakunin, D.A.Sturdza, Mihail Mitilineu, Apostol Mănescu și alții, care conțin informații despre evenimentele din Bosnia și Herțegovina din anii 1875-1876, mutațiile intervenite în conducerea Ministerului Afacerilor Străine al Rusiei, emigrarea în România a unor polonezi din Galiția, trecerea contelui Ignatiev prin Galați, intenția unor grupări de revoluționari români de a-l înlătura pe domnitorul Carol.

Cei trei urmași ai lui Alexandru Iacobson, au fost Grigore, Maria și Vladimir, care au intrat prin moștenire, în posesia moșiei Bărbuleț-Râu-Alb. Dintre ei se remarcă Grigore Iacobson, născut în 1873 la București, licențiat în medicină la Paris și mort în aprilie 1917, în campanie la Dorohoi²⁴. Încă de tânăr, Grigore Iacobson a îmbrățișat cariera medicală, fiind numit de către Ministerul de Interne prin ordinul nr. 52453 din 28 decembrie 1897, medic la Școala de Jandarmi din București, unde va preda și cursul de de igienă²⁵. Un an mai târziu,

Document emis de Curtea Regală a lui Carol I (16 august 1882)

Document emis de curtea lui Ludovic al IV-lea de Hessa (30 iulie 1877)

Universitatea de Medicină din Paris, îi acordă la 30 iunie 1898 lui Grigore Iacobson titlul de doctor în medicină²⁶, pentru ca la scurt timp, prin Înaltul Decret nr.2367/9 iulie 1898 să fie înaintat în corpul ofițerilor de rezervă la gradul de medic de batalion stagiar la Spitalul Militar Central din București²⁷. Cariera de doctor militar²⁸, avea să fie răsplătită prin acordarea Medaliei Jubiliare Carol I, medicului căpitan Grigore Iacobson, în urma Decretului Regal nr. 5384/28 decembrie 1905, publicat în Monitorul Oficial nr. 218/1 ianuarie 1906²⁹. Participarea României la cel de-al doilea război balcanic în 1913, a însemnat plecarea în misiune alături de Corpul 2 Armată și a medicului căpitan în rezervă Grigore Iacobson, acesta fiind decorat ulterior cu Medalia Avântul Țării de către Ministerul de Război prin ordinul nr. 5414/2 ianuarie 1914³⁰. Prima conflagrație mondială l-a găsit în misiune, însă, după refacerea armatei române în primăvara anului 1917 cu ajutorul misiunii militare franceze conduse de generalul Henri Mathias Berthelot, medicul colonel în rezervă Grigore Iacobson aflat în campanie la Dorohoi, avea să-și găsească sfârșitul la 3 mai 1917³¹.

Unul dintre cei doi fii ai lui Grigore Iacobson, născut la 7 septembrie 1901 la Sinaia, Alexandru, se pare că i-a urmat tatălui său în domeniul medicinei, ca preparator în Institutul de Anatomie și Embriologie de la Facultatea de Medicină din București, dar și ca medic extern la serviciul de boli contagioase de la Spitalul de copii³².

Celălalt fiu, Adolf Iacobson, născut la 4 mai 1893 la Paris, a îmbrățișat latura militară a tatălui său, făcându-se remarcat în campaniile armatei române din primul război mondial, din postura de comandant al trenului de luptă al Divizionului 2 și comandant în bateria a 4-a a Regimentului 24 Artilerie, la 8 septembrie 1916, pe valea Mureșului, la Toplița și Borsec³³. Campania armatei române din 1916 avea să-l găsească pe Adolf Iacobson angajat în luptele de la Bumbăști-Jiu, Valea Șușiței, Filiași, Pielești și Slatina între 15 octombrie și 25 decembrie 1916. Începând din primăvara lui 1917, s-a găsit în zona de refacere de la Corlățeni, județul Dorohoi, iar de la 1 iunie 1917 până la demobilizarea sa din 1 aprilie 1918, a participat la confruntările din Moldova de la Nămolosa și Mărășești, precum și la eliberarea Basarabiei în intervalul 15 februarie – 10 martie 1918³⁴. În urma participării sale la primul război mondial, locotenentul Adolf Iacobson, a fost decorat cu „Medalia Coroana României cu spade clasa a V-a”, prin Înaltul Decret nr. 11/1917, „Crucea Comemorativă a războiului 1916-1918 cu baretele Ardeal, Carpați, Jiu, Mărășești”, prin Înaltul Decret nr.1744 / 7 iulie 1918, precum și „Medalia Victoria”, acordată prin Înaltul Decret nr. 3390/1921³⁵. Căsătorit în 1927 cu Elena Ștefănescu, Adolf

Iacobson a avut doi copii: Grigore, născut în 1929, și Alexandru, născut în 1931. În perioada interbelică, se pare că Adolf Iacobson a locuit la moșia de la Bărbulețu, devenind chiar consilier comunal, funcție ce i-a permis să aibă drept de vot la alegerile județene din 1937, pentru alegerea Senatorului consilierilor comunali și județeni, în baza articolului 20 din legea electorală³⁶. În al doilea război mondial, a plecat pe front cu coloana de transport militar la 19 februarie 1944, însă, fiind bolnav este spitalizat între 24 mai și 1 iunie 1944, iar începând cu 26 mai 1945 este mutat la C.T. Dâmbovița³⁷. Ulterior, datorită originii sociale a familiei, cea de moșier, Adolf Iacobson a fost arestat în baza mandatului nr. 455 din 20 august 1961, de către U.M. 0336 Argeș, fiind încarcerat la Penitenciarul din Pitești, pe motiv că ar fi favorizat desfășurarea de acțiuni teroriste.

Pentru o mai bună cunoaștere a familiei Iacobson, se cuvine să facem o scurtă prezentare asupra moșiei de la Bărbulețu – Râu-Alb, deținută de către aceasta. La 20 martie 1900, Ecaterina Iacobson, fiica lui Arnold și a Anei Karpoff, își redacta testamentul, prin care, alături de sora sa Maria, deținea proprietatea de la Bărbulețu – Râu-Alb, stabilind posesiunile către nepoții acestora: Vladimir, Grigore, Maria și Alexandru Iacobson, precum și nepoților Alfred, Henri, Georges, Clara și Marie Vuillet, domiciliați în Elveția, executorul testamentar fiind Vladimir Iacobson³⁸. Astfel, la 11 decembrie 1903, Tribunalul Ilfov pune în posesie pe moștenitorii lăsați de Ecaterina Iacobson, excepție făcând nepoții din Elveția, care renunță la moștenire conform certificatului nr. 28714 al Grefei Tribunalului Ilfov³⁹.

Maria Iacobson, sora Ecaterinei, își va redacta și ea testamentul la 23 mai 1904, în locuința sa din București, din strada Pitar Moș nr.3, prin care lasă moștenire partea sa din moșia de la Bărbulețu – Râu-Alb, nepoților Grigore, Maria și Vladimir Iacobson, fiii și fiica lui Alexandru Iacobson (fratele Mariei), cu condiția ca moștenitorii să plătească datoriile de 26 000 lei către Elena Tănăsescu, născută Pencovici, și suma de 25 000 de lei către nepoții din Elveția (Clara și Maria Koch Vuillet, fiicele surorii ei Sofia Vuillet, născută Iacobson)⁴⁰. După decesul Mariei Iacobson la 16 martie 1908, Grigore și Maria autorizează pe fratele lor Vladimir Iacobson, să îndeplinească în numele lor și să-i reprezinte pentru a intra în posesia moștenirii de la mătușa lor, în baza procesului verbal nr. 3542 din 24/6 aprilie 1908, secția notarială a Tribunalului Ilfov⁴¹. Astfel, la 9 septembrie 1908, D.C.Madgearu, judecătorul Ocolului Voinești, delegat de Președintele Tribunalului Dâmbovița prin adresa nr. 24662/1908, a pus în posesie pe Grigore, Maria și Vladimir Iacobson, asupra moșiei de la Bărbulețu – Râu-Alb⁴².

Intrat în posesie, Grigore Iacobson (prin procuratorul său Ion Bibescu), a semnat la 8 iulie 1910, un contract de închiriere cu Gheorghe Cherciu, revizor școlar clasa I al județului Dâmbovița, autorizat prin ordinul Casei Școalelor nr. 10362/7 aprilie 1909, asupra imobilului din Bărbuleț, plasa Voinești (2 camere și un beci), cu scopul de a fi instalată Școala rurală primară din cătunul Bărbuleț, contra unei sume de 150 lei anual⁴³. În urma unei procuri semnată la Tribunalul Ilfov în 4 septembrie 1909, Maria Iacobson (căsătorită la 26 martie 1909 cu magistratul Ștefan Urlățeanu⁴⁴) și Vladimir Iacobson, l-au împuternicit pe fratele lor, Grigore Iacobson, să administreze în numele lor moșia Râu-Alb și Giurcu, cu toate pădurile situate în comuna Bărbuleț⁴⁵. Pentru o mai bună organizare și administrare a moșiei Bărbuleț – Râu-Alb, la începutul anului 1910, a fost realizată Cartea de Hotărnicie a moșiei, de către inginerul hotarnic de la Școala de Poduri și Șosele din Paris, S. Dendrino, autorizat de Tribunalul Dâmbovița prin ordonanța nr. 1860 din 9 februarie 1910, cu întocmirea acesteia⁴⁶. Pentru reprezentarea cu puteri depline în fața Tribunalului Dâmbovița, dar și înaintea oricăror instanțe judecătorești din țară, Grigore, Maria și Vladimir Iacobson l-au autorizat pe avocatul Grigore Tollea din Târgoviște, în baza procurei nr 6230/9 aprilie 1910, emisă de Prefectura Poliției București⁴⁷. Administratorul cu puteri depline a moșiei de la Bărbuleț – Râu-Alb și Giurcu, devine Grigore Iacobson, ca urmare a procurei generale din 16 august 1910 emisă de Tribunalul județului Muscel, prin procesul verbal nr. 738, în numele lui Vladimir și Maria Iacobson⁴⁸.

La 24 august 1910, în baza procesului verbal nr. 9388 emis de Tribunalul Ilfov, Grigore, Maria și Vladimir Iacobson l-au autorizat pe Ion Nicolae Rada Chițu, zis Ion Bibescu, să încheie în numele lor actele de vânzare-cumpărare către anumiți locuitori din Bărbuleț – Râu-Alb, printre care și Ion Bibescu⁴⁹. Spre sfârșitul anului 1910, Grigore Iacobson, l-a desemnat ca administrator al moșiei pe Ion N. Robu, zis Ion Robescu, dându-i acestuia puteri depline de a încheia cu locuitorii din Bărbuleț – Râu-Alb, contractele de învoielii agricole și de muncă⁵⁰.

La începutul anului 1911, a fost definitivată Cartea de Hotărnicie a moșiei Bărbuleț – Râu-Alb de către S. Dendrino, drept care s-a procedat la stabilirea vecinilor moșiei, fiind citați în acest sens de către Tribunalul Dâmbovița, prin avocatul Grigore Tollea, atât proprietarii moșiei, cât și obștea moșnenilor din Gemenea⁵¹.

În plus, cei trei frați Iacobson, în baza procurei nr. 568 din 11 februarie 1914, emisă de Prefectura Poliției București, autorizează pe avocatul Constantin Dănescu din Târgoviște, să-i reprezinte

Conacul familiei în 1940

Conacul familiei în 2014

Biserica din Bărbuleț având hramul Adormirea Maicii Domnului, ridicată în 1662 de Radu Crețulescu

Placa funerară a lui Arnold von Iacobson
aflată în fața Bisericii din Bărbuleț

înaintea tuturor instanțelor administrative, financiare și judecătorești din județul Dâmbovița⁵².

În urma decesului medicului colonel în rezervă, Grigore Iacobson, la 3 mai 1917, care deținea 1/3 din moșia Bărbuleț – Râu-Alb, văduva acestuia Madelena Iacobson, împreună cu Maria și Vladimir Iacobson, l-au autorizat pe Adolf Gr. Iacobson (fiul lui Grigore Iacobson), să administreze moșia, în baza procesului verbal nr. 5752/7 august 1918, înregistrat de secția notarială a Tribunalului Ilfov⁵³. În anul 1919, proprietarii moșiei, Vladimir și Maria Iacobson, deținători a 126 ha pământ, au expropriat suprafața de 50 ha, pentru ca la 16 mai 1924, agronomul regiunii Pucioasa, să participe la exproprierea moșiei lui Adolf Gr. Iacobson și Ioan Teodorescu, când au fost trecute astfel în proprietatea statului 65 ha pământ la Bărbuleț și 85 ha în Râu-Alb, această suprafață din urmă fiind destinată pentru pășune comună⁵⁴. Dacă în 1924, după aplicarea reformei agrare, încă se mențineau ca proprietari ai moșiei Bărbuleț – Râu-Alb, Maria și Adolf Iacobson, după reforma din martie 1945, erau expropriate moșiile familiei Iacobson și împroprietăriți țărani care nu dețineau pământ⁵⁵.

Ultimul descendent al familiei Iacobson, este Grigore Iacobson, care s-a născut la data de 15 noiembrie 1927 la Bărbuleț, unde a urmat școala primară. Studiile liceale le-a făcut la Colegiul Sfântu

Sava din București, iar ulterior a intrat prin examen la Facultatea de Drept din București. Datorită faptului că era simpatizant al Partidului Național Țărănesc, Grigore A. Iacobson, a fost arestat în anul 1947 unde a stat 12 ani în închisorile securității comuniste la Târgoviște, Tohan, Rubla în Bărăgan, unde l-a întâlnit pe Corneliu Coposu, și la Câmpulung, fără a fi judecat și condamnat. S-a căsătorit în anul 1952 cu Constanța Vișoiu din Jugur și împreună au avut un băiat Alexandru (Relu) Iacobson, născut în anul 1955. Perioada cât a fost arestat, a lucrat la Uzina „6 Martie Tohani” și apoi la Întreprinderea Mecanică Câmpulung (IMS devenită ulterior ARO Câmpulung), iar după eliberare în anul 1963, la Întreprinderea Semănătoarea din București ca proiectant în cadrul Serviciului Tehnic. În anul 1988, Grigore A. Iacobson s-a pensionat, iar după Revoluția din decembrie 1989, printr-o hotărâre judecătorească din anul 2005, cu mari eforturi financiare, ultimul boier din Dâmbovița, Grigore Adolf Iacobson, și-a recăpătat parțial averea tatălui său din comuna Bărbuleț, inclusiv conacul familiei, pe care și astăzi încearcă să-l renoveze.

NOTE

1. Arhivele Naționale Istorice Centrale, Direcția Județeană Dâmbovița (în continuare, se va cita: A.N.I.C. D.J.D. Dâmbovița), *fond Familia Iacobson*, dosar 6/1940, f.1 (certificat nr. 470/1940 eliberat de Parohia Evanghelică București); Silviu Miloiu, *România și Țările Baltice în perioada interbelică*, ediția a II-a (e-book), Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2012, p. 36.
2. Luminița Gavra, *Statul Major Princi și al oștirii (1830-1865)*, în „Document. Buletinul Arhivelor Militare”, nr. 1(47), București, 2010, p. 18-23; Nicolae Iorga, *Istoria armatei românești. De la 1599 până în zilele noastre*, vol. II, Tipografia Cultura Neamului Românesc, București, 1919, p. 217.
3. Luminița Gavra, *op.cit.*, p. 21.
4. Nicolae Iorga, *Istoria învățământului românesc*, Editura Casei Școalelor, București, 1928, p. 217; George Potra, *Petrache Poenaru ctitor al învățământului în țara noastră 1799-1875*, Editura Științifică, București, 1963, p. 118; Idem, *Din Bucureștii de ieri*, vol. II, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1990, p. 68-69.
5. Gheorghe Bibescu, *Domnia lui Bibescu. Legi și decrete 1843-1848*, tom II, Tipografia Curții Regale F.Göbl, București, 1894, p. 118, 555; Luminița Gavra, *op.cit.*, p. 26; Gheorghe Bezviconi, *Contribuții la istoria relațiilor româno-ruse. Din cele mai vechi timpuri până la mijlocul secolului XIX*, București, 1962, p. 218; Dimitrie Pappasoglu, *Istoria fondării orașului București*, Fundația Culturală Gheorghe Marin Speteanu, Editura Mavios-Clio, București, 2000, p. 158. În curtea Bisericii „Sfântul Spiridon” din Brăila, atestată documentar în anul 1820, exista un monument de marmură care avea sculptată următoarea inscripție: „A la memoire du Colonel et Chevalier Arnold Iacobson, gouverneur de Braila”, necunoscându-se și dacă fostul guvernator decedat în anul 1849, era înmormântat în curtea bisericii sau monumentul funerar a fost adus din cimitirul aflat în apropiere. Vezi: Nae A. Vasilescu, *Schițe istorice și administrative. Orașul și Județul Brăila, odinioară astăzi*, Publicate cu ocazia Expoziției naționale din anul 1906, Brăila, Editura Întâia Tipo-Litografice P.M. Pestermagioglu, p. 64.

6. Elena Rădulescu Pogoneanu, *Școala centrală de fete din București*, în „Boabe de Grâu”, Editura Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, București, Anul V, nr. 12, Decembrie, 1935, p. 716.
7. A.N.I.C.-D.J.D. Dâmbovița, *loc.cit.*, dosar 5/1848 (scrisoarea lui Constantin Cantacuzino adresată colonelului Arnold Iacobson); Silviu Miloiu, *op.cit.*, p. 36.
8. V.A.Urechea, *Istoria Școalelor de la 1800-1864. Cu o scurtă introducere cuprinzând note din istoria culturii naționale anterioare secolului XIX*, Tomul III, Imprimeria Statului, București, 1894, p. 97; Nicolae Iorga, *Viața și domnia lui Barbu Dimitrie Știrbei. Domn al Țării Românești (1849-1856)*, Tipografia Neamul Românesc, Vălenii de Munte, 1910, p. 76; 219-220; Elena Rădulescu Pogoneanu, *op.cit.*, pp. 716-723; Ana Maria Orășanu, *Vechi zidiri bucureștene. Școala centrală de fete*, în „Biblioteca Bucureștilor”, Anul V, nr. 11, București, 2002, p. 8.
9. Gheorghe Bezviconi, *Necropola capitalei*, Editura Institutului de Istorie Nicolae Iorga, București, 1972, p. 156.
10. Zinca Zărăfeasca era proprietara moșiei de la Bărbuleț-Râu-Alb pe baza documentelor dintre anii 1638-1874, mai exact în urma unui hrisov emis de cancelaria domnitorului Matei Basarab din 7146. Vezi: A.N.I.C.-D.J.D. Dâmbovița, *loc.cit.*, dosar 2/1871-1876, f. 4.
11. A.N.I.C.-D.J.D. Dâmbovița, *loc.cit.*, dosar 1/1870-1888, f. 29. Planurile generale și de detaliu ale moșiei în suprafață de 30.4208 ha (60 pogoane și 17 prăjini), au fost întocmite de inginerul topograf Franz Pfanhauser între anii 1881-1888. Vezi: *Ibidem*, f. 40-42.
12. Idem, dosar 8/1863, f. 1-6; Silviu Miloiu, *op.cit.*, p. 36.
13. Idem, dosar 9/1866; Silviu Miloiu, *op.cit.*, p. 36.
14. Idem, dosar 10/1867, f. 1-7; Silviu Miloiu, *op.cit.*, p. 36.
15. Idem, dosar 12/1870, f. 1-3; Silviu Miloiu, *op.cit.*, p. 36.
16. A.N.I.C.-D.J.D. Dâmbovița, fond Primăria orașului Târgoviște, dosar 18/1883, f. 1-3.
17. Idem, fond familia Iacobson, dosar 13/1871-1883, f. 3-4; Silviu Miloiu, *op.cit.*, p. 36.
18. *Ibidem*, f. 5-6; Silviu Miloiu, *op.cit.*, p. 36.
19. Adrian Bogdan Ceobanu, *Diplomați ruși la curtea regelui Carol I*, în vol.: „Cultură, politică și societate în timpul lui Carol I. 130 de ani de la proclamarea Regatului României”, coordonatori: Gheorghe Cliveti, Adrian Bogdan Ceobanu, Ionuț Nistor, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2011, p.148.
20. Ministerul Afacerilor Externe. Institutul Diplomatic Român, *Organizarea instituțională a Ministerului Afacerilor Externe. Acte și documente*, vol. I 1859-1919, Ediție îngrijită de Ion Mamina, Gheorghe Neacșu, George Potra, Editura Fundației Europene Titulescu, București, 2004, doc. 22, p. 320-324.
21. Gheorghe Căzan, *Petersburg*, în vol. „Reprezentanțele Diplomatice ale României”, vol. I (1859-1917), Editura Politică, București, 1967, p. 214; Ministerul Afacerilor Externe. Institutul Diplomatic Român, *Organizarea instituțională a Ministerului Afacerilor Externe...*, p. XXXI-XXXII, doc.19, p.241, doc. 24, p. 393-398.
22. Adrian Bogdan Ceobanu, *Câteva informații privind personalul diplomatic al legației României de la Sankt Petersburg (1881-1886)*, în vol. „Diplomație și destine diplomatice în lumea românească”, coord. Paul Nistor, Adrian Bogdan Ceobanu, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2011, p. 228.
23. Reprezentanțele Diplomatice ale României, vol. I (1859-1917), Editura Politică, București, 1967, p. 399.
24. Arhivele Ministerului Apărării Naționale – Centrul de Păstrare și Studierea Arhivelor Militare Pitești „Radu Rosetti” (în continuare, A.M.Ap.N. – C.P.S.A.M.P.), fond *Registru ofițeri de rezervă. Medici*, vol. II, f. 121.
25. A.N.I.C.-D.J.D. Dâmbovița, fond *Familia Iacobson*, dosar 47/1893-1914, f. 6.
26. Idem, dosar 50/1925-1943, f. 3.
27. Idem, dosar 47/1893-1914, f.5.
28. Grigore Iacobson (1873-1917). Dintre lucrările sale în domeniul medicinei, amintim: – *Cum trebuie să hrănim copiii*, Vălenii-de-Munte, Tipografia Neamul Românesc, 1909, 32 p; *Cum trebuie să hrănim copiii*, București, Minerva, Institutul de Arte Grafice și Editura, 1913, 32 p; *Cum trebuie să hrănim copiii*, Ploiești, Progresul, Institutul de Arte Grafice, 1915, 34 p; *Curs de igienă*, 1900, București, Imprimeria Statului, 1900, 78 p. (Școala de gendarmi. București); *Expunerea titlurilor și lurărilor științifice ale Doctorului Grigore Jacobson, Fost intern al spitalelor din Paris*, București, Tipografia și Fonderia de Litere Thoma Basilescu, 1899, 19 p; *Nouvelle contribution à l'étude des tubercules et cavernes biliaires chez l'enfant. Thèse*, Paris, Steinheil, 1898, 192 p; *Sanatoriile maritime*, București, Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, S-sor I. St. Rasidescu, 1908, 23 p; *Cercetări asupra semnului banului (signe du son Pitres-Sieur) la adult în stare normală și patologică*, Grigore Jacobson și D. Danielopolu, București, Tipografia modernă Cultura, 1911; 20 p. cu ilustrații. (Extras din „Revista Științelor Medicale”, No. 5, Maiu 1911); *Contribuție la studiul semnului lui Toplik în rușeolă*, Grigore Jacobson, G. Băltăceanu, Externi ai Policlinicii Așezămintelor Brâncovenesti, București, Tipografia Modernă, fost Gr. Luis, 1909, 27 p. (Extras din „Revista Științelor Medicale”, No. 7, Iulie 1909); *Despre tehnica întrebuințării laptelui de femeie muls la noii născuți debili*, Grigore Iacobson, H. Slobozianu, București, Tipografia Modernă Cultura, 1916, pp. 382-385 cu ilustrații. (Medicina Practică. Clinica obstetricală a Facultății de medicină: Prof. N. Gheorghiu). (Extras din „Revista Științelor medicale”, anul XII, vol. I, nr. 5, Maiu 1916).
29. A.N.I.C.-D.J.D. Dâmbovița, fond *Familia Iacobson*, dosar 47/1893-1914, f. 7.
30. *Ibidem*, f. 8.
31. Idem, dosar 3/1900-1947, f. 34.
32. Idem, dosar 50/1925-1943, f. 6-7.
33. A.M.Ap.N. – C.P.S.A.M.P., fond *Memorii bătrâni, nr. 457. Adolf Gr. Iacobson*, f. 2.
34. *Ibidem*, f. 3-4.
35. *Ibidem*, f. 1; A.N.I.C.-D.J.D. Dâmbovița, fond *Familia Iacobson*, dosar 50/1925-1943, f. 4.
36. A.N.I.C.-D.J.D. Dâmbovița, fond Prefectura Dâmbovița, dosar 406/1937, f. 62.
37. A.M.Ap.N.-C.P.S.A.M.P., fond *Memorii bătrâni, nr. 457. Adolf Gr. Iacobson*, f. 4.
38. A.N.I.C.-D.J.D. Dâmbovița, fond *Familia Iacobson*, dosar 3/1900-1947, f. 1.
39. *Ibidem*, f. 2.
40. *Ibidem*, f. 3.
41. *Ibidem*, f. 11.
42. *Ibidem*, f. 16.
43. *Ibidem*, f. 17.
44. Idem, dosar 48/1909-1943, f. 1.
45. Idem, dosar 3/1900-1947, f. 18.
46. Idem, dosar 4/1909-1916, f. 101-114.
47. *Ibidem*, f. 129.
48. *Ibidem*, f. 130.
49. Idem, dosar 3/1900-1947, f. 20-21.
50. Idem, dosar 4/1909-1916, f. 143.
51. *Ibidem*, f. 132-141.
52. Idem, dosar 3/1900-1947, f. 30.
53. *Ibidem*, f. 34-35.
54. Cleopatra Ionescu, *Monografiile dâmbovițene. Comuna Bărbulețu*, Muzeul Județean Dâmbovița, Târgoviște, 1982, p. 31.
55. *Ibidem*, p. 32.

Prof. Cornel Mărculescu
Școala Gimnazială „Dora Dalles” Bucșani

REMEMBER

MARTA ANINEANU.

Pasiunea pentru document

Bibliolog, istoric literar, cercetătoare a documentelor istorice dar și literare, traducătoare, se remarcă în mediul științific, în special cel al perioadei postbelice (1950-1970), prin temeinicia cunoștințelor acumulate, modul acribic de investigare.

Născută în familia Andronescu – tatăl, Gheorghe Andronescu, era fratele scriitoarei Smaranda Gheorghiu (Maica Smara). Studii primare și liceale în Târgoviște. Din 1932 urmează Facultatea de Litere și Filosofie a Universității București, unde își ia licența în istorie (1937). Diplomată a Școlii Superioare de Arhivistică și Paleografie de pe lângă Arhivele Statului din București (1936) cu o lucrare despre repertoriul documentelor Țării Românești. De asemenea, absolventă a Seminarului Pedagogic „Titu Maiorescu”, București (1937). După război, intră prin concurs la Arhivele Statului București, unde funcționează între 1948-1949. Din acel an paleograf, cercetător la Biblioteca Academiei Române. Între 1964-1973, șef serviciu la Cabinetul de manuscrise și carte rară a Bibliotecii Academiei Române, de unde se pensionează (1972). Încetează din viață la 15 iulie 2000, în București. Susține o intensă activitate de cercetare și valorificare a bogatei colecții de carte rară și manuscrise existentă în bibliotecă. Elaborează lucrări prin care valorifică o serie de documente ale Țării Românești (1290-1508) sau face referințe privitoare la istoria bibliografiei naționale. Scoate la lumină date noi de istorie literară despre Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Alexandru Odobescu, Titu Maiorescu, Tudor Arghezi. Colaborează la „Revista de bibliologie”, „Revista bibliotecilor”, „Gazeta literară”, „Revista de istorie și teorie literară”, „Luceafărul”, „Studii și cercetări de bibliologie”, „Magazin istoric”, „Secolul 20”, „Manuscriptum”, „Buletinul U.N.E.S.C.O.”. Primește, în 1983, premiul „Perpessicius” al revistei „Manuscriptum”, pentru cea mai bună ediție critică a anului 1982 (Vasile Alecsandri. *Opere VIII-IX*, Editura Minerva).

Un model de investigare bibliologică este studiul, „*Din istoria bibliografiei românești. Catalogul sistematic din 1836 al Bibliotecii Mitropoliei din București*” (publicat în Studii și cercetări de bibliologie I, 1955).

În calitate de șef serviciu la Cabinetul de manuscrise și carte rară al Bibliotecii Academiei Române a oferit

documentarea necesară reorganizării Muzeului Tiparului și al Cărții Vechi Românești din Târgoviște, a sprijinit Biblioteca Județeană „I.H. Rădulescu” Dâmbovița la dotarea cu lucrări de referință valoroase, bibliofile, sau la studierea cărților vechi tipărite la Târgoviște, precum și a unor fonduri ale scriitorilor născuți în vechea Cetate de Scaun.

Lucrări îngrijite: *Repertoriul documentelor Țării Românești publicate până azi, 1290-1508*. Vălenii de Munte, 1937, (sub numele Marta Andronescu); *Catalogul corespondenței lui Vasile Alecsandri*. București, 1957.

Ediții: Al. I. Odobescu, *Opere, II*, în colaborare cu Virgil Căndea, București, Editura Academiei Române, 1967; Alecsandri, Vasile. *Cele mai frumoase scrisori*. Text ales și stabilit, traducere, prefață, tabel cronologic, note și indici de Marta Anineanu, București, Editura Minerva, 1972; *Scrisori către Vasile Alecsandri*. Ediție îngrijită, prefață, note, traduceri de Marta Anineanu, București, Editura Minerva, 1978; *Vasile Alecsandri. Opere. VIII-X*. Ediție îngrijită, traducere, note și indici de Marta Anineanu, București, Editura Minerva, 1981-1985;

Referințe: Petrescu, Victor; Paraschiva, Serghie. *Dicționar de literatură al județului Dâmbovița, 1508-1998*. Târgoviște, Editura Bibliotheca, 1999, p. 11-12; Buluță, Gheorghe; Petrescu, Victor. *Galeria bibliologilor români*, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2003, p. 68-69; *Dicționarul general al literaturii române*. Academia Română. Coordonator general Eugen Simion. Vol. I (A-B), București, Editura Univers Enciclopedic, 2004, p. 185; Petrescu, Victor. *Scriitori și publiciști dâmbovițeni. 1900-2004*, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2005, p. 6; *Enciclopedia orașului Târgoviște*. Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2011, p. 59; Buluță, Gheorghe; Petrescu, Victor; Vasilescu, Emil. *Bibliologi români. Dicționar*. Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2011, p. 26.

Ștrempele, Gabriel. *Marta Anineanu*. În: *Biblioteca*, an LII, nr. 9/2000, p. 279.

Conf.univ.dr. Victor Petrescu

TABLETA DE SCRITOR

ION NEGOESCU

Istoric al culturii, publicist. Se naște pe 27 martie 1899 la Breaza, județul Prahova. Cursuri primare în localitatea natală, urmate de cele de la Școala Normală din București. Din 1928, licențiat al Facultății de Litere a Universității București. Începând cu 1930, profesor la Școala Normală din Târgoviște, apoi la Liceul „Ienăchiță Văcărescu” (1930-1940). Între 1932-1934 profesor la Liceul Militar de la Mănăstirea Dealu. Din 1940 se mută la București, unde este profesor la liceele „Mihai Viteazul” și „Gheorghe Șincai”. Moare la București în 1961. Unul dintre animatorii vieții culturale a orașului Târgoviște. Scrie articole în „Ancheta”, „Vremea nouă”, „Graiul Dâmboviței”. Ține conferințe publice: „Târgoviștea în literatură”, „Poezie modernistă”. Debut editorial cu „Poezia Ruinelor Târgoviștei” (1924). În opinia sa, „Târgoviștea, vestita cetate de scaun domnesc, la rostirea numelui căreia simțim tresărind în noi gânduri de dincolo de veacuri, păstrează în ruinele și monumentele ei o întreagă comoară de amintiri istorice și ne apare învăluită într-o atmosferă de romantică poezie a trecutului”.

POEZIA RUINELOR TÂRGOVIȘTEI

Târgoviștea, vestita cetate de scaun domnesc, la rostirea numelui căreia simțim tresărind în noi gânduri de dincolo de veacuri, păstrează în ruinele și monumentele ei o întreagă comoară de amintiri istorice și ne apare învăluită într-o atmosferă de romantică poezie a trecutului.

Pretutindeni, unde calcă piciorul în aceste locuri, se pășește ca pe pagini de istorie și orice ungher ascunde urme ce trezesc nume strălucite de altădată. Un zid surpat, o hrubă tainică, o clopotniță bătrână ce stă să se prăvale, o piatră de mormânt înnegrită de vremi, o icoană ce deabia își mai descifrează contururile, o carte din ale cărei file îngălbenite se desprinde o rece mireasmă de sfințenie, toate vorbesc despre cele petrecute odată pe aici și închid în ele sufletul celor care au fost, un mister al altei vieți a unor înaintași mai credincioși și mai viteji parcă.

Vederea lor ne impresionează mult mai puternic decât lectura istoriei, în care sunt înscrise faptele oamenilor legați cu trup și suflet de aceste locuri, iar în inimi ni se trezesc sentimente de melancolie după vremurile trecute, dar și de încredere în virtuțile neamului, care, străbătând atâtea primejdii și înfruntând atâtea dureri, și-a păstrat tare și

neștirbită ființa națională.

Târgoviștea, cu trecutul ei mândru de veche capitală, cu mănăstirea din Deal, păstrătoare a oaselor unui întreg șir de domnitori, între care ale Voevodului Viteaz, care în „străfulgerarea unei clipe de noroc” arătase Românilor pentru veșnicie drumul destinului lor întreg, cu larga câmpie din jur a luptelor și biruințelor ostășești, cu turnurile nenumărate peste care se înalță din începuturi crucea datinei creștine, dar mai ales cu ruinele elocvente ale Curții Domnești, cu zidurile surpate ale cetății și Turnul Chindiei, a avut la mijlocul secolului trecut un strălucit rol în marea mișcare de renaștere națională și politica românească. Ea devenise simbolul puterii și libertății, cetatea mântuirii neamului, în vatra căreia arsese nestins focul credinței neatinse și al demnității neînfrânte. Numele ei răspundea unei înalte chemări a vremii aceleia, de îndrumare a neamului spre o soartă nouă, de răscolire a forțelor amorțite, sub vitregia stăpânilor streine, și de câștigare a unor drepturi uzurpate.

(Din vol. *Poezia Ruinelor Târgoviștei*,
București, 1924)

Principala bibliotecă publică a județului, pune la dispoziția utilizatorilor un fond de aproximativ 330.000 documente: cărți, periodice, materiale audio-video și non-publicații. Instituția servește interesele de informare, studiu, lectură, educație și recreere ale utilizatorilor din municipiul Târgoviște și întreg județul Dâmbovița, asigurând accesul nediscriminatoriu la propriile fonduri.

SERVICIILE

- Serviciul relații cu publicul, animație culturală și informare bibliografică
- Compartiment Dezvoltare, evidență, prelucrarea colecțiilor
- Compartiment Coordonare metodică și formare
- Compartiment IT
- Compartiment financiar-contabil
- Compartiment resurse umane și juridic

Secția de Împrumut pentru Adulți „Mircea Horia Simionescu”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond documentar cu caracter enciclopedic;

- Permite accesul liber la raft;
- Practică împrumutul la domiciliu;
- Organizează rafturi tematice de recomandare și prezentare a ultimelor noutăți intrate în colecțiile bibliotecii.

E-mail: imprumutadultisectie@yahoo.com

Secția Periodice-Legislație / Informare bibliografică „Elena Văcărescu”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond de volume cuprinzând periodice românești și străine din anul 1965 până în prezent. Oferă:

- colecțiile complete ale mai multor publicații periodice;
- consultarea ziarelor și revistelor în sală de lectură cu 16 locuri;
- acces la baza de date de legislație Lex Navigator;
- consultarea Monitorului Oficial on-line, a colecției de legi, anuarelor bibliografice și statistice;
- imprimarea documentelor legislative.

E-mail: sectiaperiodice@yahoo.com

Secția Colecții Speciale „Constantin Cantacuzino”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un bogat fond de documente vechi, rare, bibliofile.

– Fondul secției este compus din: carte veche românească și străină; carte cu însemnări manuscrise; fondul scriitorilor dâmbovițeni; colecția de manuscrise literare românești; ediții bibliofile românești și străine; ex-librisuri; colecția de cartofilie; microfilme (ale revistelor și ziarelor apărute de-a lungul anilor în limitele geografice ale județului Dâmbovița);

– Condiții de studiu în sală special amenajată cu 10 locuri, dotată cu aparat pentru studierea microfilmelor.

E-mail: colectiispeciale@yahoo.com

Sala Multimedia „Nicolae Grigorescu”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond de carte din domeniul artelor, precum și documente multimedia (CD-uri, DVD-uri, discuri, casete audio și cărți Daisy pentru persoanele cu deficiențe de vedere);

– Oferă:

- acces gratuit la Internet pe 10 stații de lucru;
- vizionări de filme artistice, documentare, desene animate pe 4 stații de lucru;
- redactare, imprimare și scanare de documente;
- acces la soft-uri educative și cursuri de învățare a limbilor străine.

E-mail: sectia_de_arta@yahoo.com

Centrul de informare comunitară și europeană – Europe Direct Târgoviște

– acces la informații, consultanță privind legislația, politicile, programele de finanțare ale UE la sediu și prin intermediul site-ului www.edtargoviste.ro;

– posibilitatea cetățenilor de a comunica instituțiilor U.E. reacțiile lor sub forma unor întrebări, opinii și sugestii;

- calculatoare cu acces gratuit la Internet;
- acces liber la publicații gratuite;
- informații OSIM;
- informații culturale;

Contact: Telefon: 0345100581;

Fax: 0345100582;

E-mail: office@edtargoviste.ro

www.edtargoviste.ro

Secția Carte Tehnico-Științifică „Nicolae Ciorănescu”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond de carte din domeniile: informatică, inginerie, medicină, construcții, industrie, agricultură, știință, economie;

- Permite accesul liber la raft;
- Practică împrumutul la domiciliu.

E-mail: sectiatehnica@yahoo.com

Filiala Carte în Limbi Străine

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond documentar în limbile: franceză, engleză, spaniolă, italiană, bulgară, rusă, germană, din toate domeniile cunoașterii;

- Practică împrumutul la domiciliu.

Filiala pentru Copii

„Ioan Alexandru Brătescu-Voinești”

(Str. Calea Domnească, Nr. 8)

– Pune la dispoziția utilizatorilor un fond de carte adecvat publicului tânăr.

- Acces gratuit la Internet pe 4 stații de lucru;
- Împrumut la domiciliu;
- Vizionări de filme și desene animate.

E-mail: sectiapentrucopii@yahoo.com

Sala de Lectură „Grigore Alexandrescu”

– Pune la dispoziția utilizatorilor un bogat fond enciclopedic de documente.

– Oferă:

- condiții de studiu în sală specială, cu 35 de locuri;
- posibilitatea de a fotocopia din documentele consultate impuse de regulament.

E-mail: lecturabjdb@yahoo.com

Periodic, biblioteca organizează, la sediile proprii sau ale partenerilor, programe culturale, de informare sau de recreere destinate tuturor categoriilor de vârstă.

CONSTANTIN BRÂNCOVEANU – 300

„Vechi capitale ale Țării Românești între Orient și Occident”

Sesiune de comunicări științifice (23-24 mai 2014)

COMPLEXUL NAȚIONAL MUZEAL
CĂRTEA DOMNEASCĂ - TÂRGOVIȘTE

CONSILIUL JUDEȚEAN DÂMBOVIȚA

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
"ION HELIADE BĂDULESCU" - DÂMBOVIȚA

CONSTANTIN BRÂNCOVEANU
300
Vechi capitale ale Țării Românești
între Orient și Occident
sesiune de comunicări științifice

deschiderea lucrărilor 23 mai, ora 11.00

Muzeul de Istorie 23 - 24 mai 2014

CONFERINȚE ȘI LANSĂRI DE CARTE

(ianuarie – aprilie 2014)

